

Evaluering af kursusforløbet Skoleudvikling i Praksis for EUD

Slutevaluering

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Evaluering af kursusforløbet Skoleudvikling i Praksis for EUD

Slutevaluering

2016

**Evaluering af kursusforløbet Skoleudvik-
ling i Praxis for EUD**

© 2016 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-946-9

Indhold

1	Resumé	5
1.1	Resultater	5
1.2	Datagrundlag	8
2	Indledning	9
2.1.1	Om Skoleudvikling i Praksis (SIP) for erhvervsuddannelserne	9
2.1.2	Det samlede formål med evalueringen af SIP	10
2.1.3	Datagrundlag og metoder i slutevalueringen	12
2.1.4	Organisering af evalueringen	13
2.1.5	Rapportens opbygning	14
3	Skolernes anvendelse af SIP	15
3.1	Udbytte af de enkelte kursusgange	15
3.2	Skolernes anvendelse af det samlede SIP-forløb	18
3.2.1	Kvalitative perspektiver på anvendelse af det samlede SIP-forløb	20
3.2.2	Opsamling	24
4	Forhold ved kurset af betydning for skolers omsætning af SIP	25
4.1	Forhold på kurset af betydning for omsætning af SIP i praksis	25
4.1.1	Sammensætning af kursusedtagere	25
4.1.2	Målretning af kurset i forhold til skolernes behov	27
4.1.3	Læringskonsulenternes rolle	29
4.1.4	Gruppearbejde på SIP	32
4.1.5	Opsamling	33
5	Forhold på den enkelte skole af betydning for omsætning	35
5.1	Forberedelse af og opfølgning på SIP	35
5.1.2	Opsamling	39
6	Opmærksomhedspunkter i forbindelse med fremtidige kursusforløb	41

1 Resumé

I denne rapport fremlægger Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) resultaterne af en evaluering af kursusforløbet *Skoleudvikling i Praksis (SIP)* for erhvervsuddannelserne.

Formålet med kursusforløbet har været at understøtte og inspirere skolernes implementering af erhvervsuddannelsesreformen. SIP er en del af aftalen om erhvervsuddannelsesreformen, "Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser", fra 2014. Kursusforløbet er tilrettelagt for alle uddannelsesinstitutioner, der udbyder erhvervsuddannelser, og hensigten har været, at både ledere og undervisere fra samtlige uddannelsesinstitutioner deltager i kursusforløbet.

SIP-kursusforløbet er tilrettelagt som fire kursusdage, der hver adresserer centrale temaer i erhvervsuddannelsesreformen. Temaerne for de fire SIP-kursusdage er:

- Tværfaglig og helhedsorienteret undervisning på grundforløbet (SIP1)
- Et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø (SIP2)
- Udvikling af modeller og metoder til differentiering (SIP3)
- Praksisorienteret undervisning – kobling mellem teori og praksis (SIP4).

Formålet med SIP-kursusforløbet er at understøtte den enkelte skoles proces med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Kursusforløbet skal i den forbindelse dels give kursusedtagerne konkrete input og værktøjer til arbejdet med deres implementeringsproces, dels give deltagerne på tværs af skoler mulighed for at sparre med hinanden om deres arbejde med at implementere reformen.

Evalueringen følger op på deltagernes vurderinger af anvendeligheden af kursusforløbet, dvs. om skolerne har kunnet anvende input fra kurset i deres arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen.

1.1 Resultater

Helt overordnet viser evalueringen, at intentionen med SIP er indfriet, idet deltagerne generelt oplever at have fået et udbytte af SIP, som har bidraget til skolernes udviklingsarbejde i forbindelse med implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen. Dog viser evalueringen også en spredning i deltagernes vurderinger af udbytte, og der er også deltagere, der oplever at have fået mindre udbytte af SIP.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at deltagerne vurderer, at der er sket en forbedring løbende i kursusforløbet, fra SIP1 til SIP4, med hensyn til deltagernes vurderinger af udbytte, tilfredshed og relevans af de enkelte kursusgange. Denne pointe underbygges i de kvalitative interview med ledere og undervisere.

Af det kvalitative datamateriale fremgår det, at skolernes anvendelse af SIP har antaget flere former. *For det første* har SIP-kursusforløbet bidraget med inspiration til reformarbejdet, ligesom det har bidraget til at udvikle en fælles forståelse og et fælles sprog herom på skolen. *For det andet* beskriver nogle skoler, at SIP har bidraget til, at der er nedsat arbejdsgrupper og afholdt møder på skolen, hvor der arbejdes videre med temaer fra SIP. Der er desuden arbejdet med at udvikle konkrete samarbejder med andre skoler og forløb på skolen. *For det tredje* er der nogle undervisere, der beskriver, at de har kvalificeret deres undervisning som følge af SIP.

På trods af at deltagerne generelt oplever at have fået et udbytte af SIP-kurserne og efterfølgende har kunnet anvende viden og redskaber fra SIP i forbindelse med skolens arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, viser evalueringen også, at der er spredning i deltageres besvarelser med hensyn til synet på udbyttet.

Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at 55 % af deltagerne svarer, at SIP-kurserne samlet set i høj grad eller nogen grad har været relevante for skolens arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, mens 45 % svarer, at det i mindre grad eller slet ikke er tilfældet. Desuden svarer 53 % af deltagerne, at de på skolen i høj grad eller nogen grad har anvendt input fra SIP i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, mens 47 % svarer, at dette i mindre grad eller slet ikke er tilfældet. I begge tilfælde er det midterkategorierne, "i nogen grad" og "i mindre grad", som flest deltagere sætter deres kryds ved; det gælder for 81-92 % af deltagerne.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at flest deltagere svarer, at SIP-kurserne har medført praksisændringer på skolen i form af nye perspektiver på praksis (30 %) og forbedring af eksisterende praksis (34 %), men det fremgår også, at cirka en fjerdedel af deltagerne svarer, at SIP ikke har medført nogen ændringer af skolens praksis.

Spørgeskemaundersøgelsen viser endvidere, at med hensyn til samtlige deltageres vurderinger af relevans og anvendelse er lederne mere positive i deres vurderinger end underviserne. Således er der eksempelvis 57 % af lederne, der svarer, at de på skolen i høj grad eller nogen grad har anvendt input fra SIP i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, mens det tilsvarende er 48 % af underviserne, der svarer dette.

Evalueringen viser, at der er en række forhold, der knytter sig til både selve kurset og den enkelte skoles arbejde med at omsætte input fra kurset, der har betydning for, om SIP anvendes i praksis efterfølgende. Nogle forhold knytter sig til selve kursets tilrettelæggelse, mens andre knytter sig til skolens eget arbejde med at omsætte input fra SIP.

Vedrørende *forhold på kurset* synes særligt fire elementer på SIP at have betydning for omsætning af kursets indhold til skolernes praksis. Interviewene med undervisere og ledere viser, at det *for det første* drejer sig om sammensætningen af kursusdeltagere, og at skolen nøje udvælger de undervisere og ledere, der deltager i SIP. *For det andet* handler det om, at kurset skal målrettes skolernes behov. Skolerne udgør en differentieret målgruppe, der er forskellige steder i processen med hensyn til deres reformimplementering og skoleudvikling. Det handler derfor om, at det tematiske indhold skal målrettes de enkelte skoler, så det kan knytte an til eksisterende udviklingsarbejde og ikke opleves som merarbejde. Herudover efterspørger deltagerne en klarere formidling af formålet med de forskellige kursusdele, samt hvad SIP skal give anledning til, at skolerne gør anderledes efter endt kursusrække. *For det tredje* handler det om, at læringskonsulenterne via oplæg og sparring er med til at bidrage til omsætningen fra generelle kursusinput til den enkelte skoles praksis. *For det fjerde* handler det om, at gruppearbejdet på SIP skal tilrettelægges og sammensættes på en måde, der sikrer størst muligt udbytte af den vidensdeling, der finder sted. Evalueringen viser, at deltagerne er positive over for at vidensdele, men af interviewene fremgår det også, at det har betydning, hvilke skoler der samarbejder – fx med hensyn til, hvor langt de er i processen med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, og hvor meget skolerne ligner hinanden.

Vedrørende *forhold ved skolens eget arbejde* med at omsætte input fra kurset peger evalueringen på, at særligt skolens opfølgingsarbejde og ledelsens prioritering med hensyn til det videre arbejde med SIP har betydning for, om kursusinput omsættes til praksis.

Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at størstedelen af deltagerne har gennemført den forventede forberedelse til kursusgangene. Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden, at de skoler, der har afholdt møder om SIP, i højere grad end skoler, der ikke har, har anvendt input fra SIP-kurserne. Selvom det er svært at udtale sig om, hvad der ligger bag denne sammenhæng, indikerer den, at det at følge op på kurserne kan øge sandsynligheden for, at input fra kurset bringes i anvendelse på skolen.

Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at 88 % af lederne svarer, at de fra ledelsens side har drøftet, hvordan elementer fra SIP-kurserne kan anvendes på skolen. Dog viser spørgeskemaundersøgelsen ingen sammenhænge mellem, om ledelsen har drøftet, hvordan elementer fra SIP kan anvendes på skolen, eller ej, og i hvilken grad skolen har anvendt input fra SIP i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen.

Interviewene med undervisere og ledere viser, at deltagerne har gennemført den forventede forberedelse, men det fremgår også, at forberedelsen generelt ikke har givet anledning til, at deltagerne eller skolerne har tænkt nærmere over deres forventninger eller behov med hensyn til kurset. Interviewene peger desuden på, at undervisere og ledere på forskellig vis kan bidrage til at udbrede viden fra SIP, men det er samtidig en klar pointe, at ledelsen skal sikre, at der er tid til denne opfølgning og udbredelse på baggrund af kurset.

Rapporten rejser på baggrund af analysen afslutningsvist nogle opmærksomhedspunkter i forbindelse med fremtidige kursusforløb. Opmærksomhedspunkterne fremstår som konkrete anbefalinger til fremtidige kurser, der som SIP har til formål at understøtte skoleudvikling på erhvervsuddannelserne:

- **Skab mulighed for differentiering og valgfrihed på kursusdagen**

Det er en pointe i evalueringen, at der har været udfordringer forbundet med at gøre SIP-kurserne relevante for alle deltagere. Fremadrettet bør lignende kurser derfor sikre mulighed for undervisning, der tager højde for deltageres forskelligartede behov, ligesom det bør overvejes at tilbyde valgfrihed med hensyn til modulernes temaer, så kurset opleves som relevant for alle deltagere.

- **Hav fokus på en løbende rød tråd, og skab klarhed om kursets formål**

Evalueringen viser, at det er centralt for skolernes udbytte af kurset og efterfølgende arbejde, at der kommunikeres tydeligt på kurset om formålet med kursusdagene. Deltagerne efterlyser desuden en klarere formidling af, hvad det nye ved reformen er, hvordan den spiller ind på skolernes praksis, og hvordan SIP forbereder skolerne herpå. Derfor vil det være centralt i forbindelse med fremtidige kursusforløb at gøre målet med kurset tydeligt for deltagerne og italesætte, hvilke forventninger der er til de forskellige målgrupper (ledere og undervisere) under og efter kurset.

- **Understøt deltageres omsætning af kursusindhold til praksis**

Af evalueringen fremgår det, at det opleves som positivt, når der på SIP er fokus på, hvordan mere generelle kursusinput kan omsættes til praksis på skolerne. På SIP er der gjort meget for at understøtte skolernes omsætning, eksempelvis gennem støtte fra læringskonsulenter og sparring med andre skoler i forskellige konstellationer. Det kan overvejes i forbindelse med fremtidige kursusforløb, om man kan udnytte dette potentiale yderligere, eksempelvis ved at sikre, at skolernes forberedelse i tilstrækkelig grad lægger op til transfer, og ved at der på kursusdagen samles op på, hvordan kursets indhold kan relateres til skolens aktuelle behov og udfordringer.

- **Sammensæt kursusindhold med faglig tyngde og praksisnære eksempler**

Det fremgår af analysen, at deltagerne vurderer faglige input som nyttige, og at det faglige indhold gerne må have en vis tyngde. Dog fremhæves det samtidig som afgørende for udbyttet, at deltagerne kan koble de forskellige input til deres egen hverdag. En anbefaling til fremtidige kurser vil derfor være at prioritere rekruttering af oplægsholdere med praksiserfaring, ligesom det også fremover vil være centralt at inddrage praksisnære cases i den undervisning, der foregår på kurserne.

- **Skab et rum for sparring og vidensdeling**

Af analysen fremgår det, at deltagerne er positive med hensyn til mulighederne for at sparre og vidensdele med andre skoler på SIP, da det opleves som inspirerende at høre om, hvordan andre deltagere arbejder med reformen, og hvordan de håndterer de udfordringer, de støder på i denne forbindelse. Deltagerne fremhæver, at det er vigtigt med klare rammer for, hvordan vidensdelingen skal foregå på de enkelte kursusdage. I forbindelse med fremtidige kur-

susforløb bør der derfor være fokus på at sikre plads til, at denne vidensdeling kan ske både skolevis og på tværs af skoler. Det er vigtigt at have fokus på at sikre strukturerede rammer for vidensdelingen og nøje overveje sammenhængen mellem formål og sammensætning af grupper.

1.2 Datagrundlag

Rapporten bygger på følgende datakilder:

- Gruppeinterview/enkeltinterview gennemført med henholdsvis leder/ledere og underviser/undervisere på ti erhvervsskoler cirka fire måneder efter afsluttet kursusforløb
- Gruppeinterview med læringskonsulenter efter afsluttet kursusforløb
- Spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt alle personer, der har deltaget i minimum en SIP-kursusgang cirka tre måneder efter afsluttet kursusforløb
- Spørgeskemaundersøgelser gennemført umiddelbart efter hver kursusgang.

2 Indledning

Det daværende Ministerium for Børn og Undervisning iværksatte kursusforløbet *Skoleudvikling i Praksis (SIP)*, der er et forløb for alle uddannelsesinstitutioner, der udbyder erhvervsuddannelser. SIP er en del af aftalen om erhvervsuddannelsesreformen, "Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser", fra februar 2014, og formålet med forløbet er at understøtte og inspirere erhvervsskolernes implementering af reformen. I forbindelse med gennemførelsen af SIP har Ministeriet for Børn og Undervisning bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at evaluere kursusforløbet.

I denne rapport fremlægger EVA en slutevaluering. Grundlaget for evalueringen er primært en spørgeskemaundersøgelse og interview gennemført på ti erhvervsskoler tre-fire måneder efter endt kursusforløb. Det øvrige datagrundlag for evalueringen uddybes nærmere i nedenstående afsnit 2.1.3.

Evalueringen har fokus på, hvordan deltagere oplever at kunne anvende SIP-kursusforløbet, samt på de muligheder og barrierer, som deltagerne oplever med hensyn til at skabe transfer fra kurset til den praktiske virkelighed på skolerne.

2.1.1 Om Skoleudvikling i Praksis (SIP) for erhvervsuddannelserne

SIP omfatter i alt fire kursusdage i løbet af 2015, der er planlagt og arrangeret af Ministeriet for Børn og Undervisning. Kursusforløbet er tilrettelagt i samarbejde med følgegruppen for SIP, som består af repræsentanter for leder- og underviserorganisationerne.

Kursusforløbets formål fremgår af afsnit 9.6.3. i Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser:

Der gennemføres i 2014-15 et landsdækkende initiativ for undervisere og ledere om skoleudvikling i praksis (SIP). Initiativet skal – via blandt andet pædagogiske dage, temamøder og kollegasupervision – inspirere til at styrke fokus på kvaliteten og give undervisere konkrete redskaber i undervisningen. Omdrejningspunktet er, at institutionsudvikling skal sikre en udvikling, der er relevant, målrettet og dermed brugbar for den enkelte skole ud fra konkrete udfordringer. Derfor skal SIP spille sammen med undervisernes og ledernes kompetenceudvikling, jf. afsnit 9.2 og 9.6.1.

Formålet med SIP-kursusforløbet er at understøtte den enkelte skoles proces med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Kursusforløbet skal i den forbindelse dels give kursusedtagerne konkrete input og værktøjer til arbejdet med deres implementeringsproces og dels give deltagerne på tværs af skoler mulighed for at sparre med hinanden om deres arbejde med at implementere reformen. SIP fokuserer primært på de pædagogiske aspekter af reformen.

De fire kursusdage er afviklet i januar (SIP1), april (SIP2), august (SIP3) og november (SIP4) 2015. Således er kursusdagene SIP1 og SIP2 gennemført, før reformen trådte i kraft i august 2015, mens SIP3 og SIP4 er gennemført, efter at reformen trådte i kraft.

Temaerne for kursusdagene er følgende:

- Kursusdag 1: Tværfaglig og helhedsorienteret undervisning på grundforløbet (SIP1)
- Kursusdag 2: Et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø (SIP2)
- Kursusdag 3: Udvikling af modeller og metoder til differentiering (SIP3)
- Kursusdag 4: Praksisorienteret undervisning – kobling mellem teori og praksis (SIP4).

Formålet med kursusdagene er at understøtte skoleudvikling og praksisudvikling i forbindelse med implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen med udgangspunkt i de ovenstående udvalgte temaer fra reformen. Når det i denne rapport belyses, hvordan skolerne anvender input fra SIP i forbindelse med reformimplementeringen, er det således afgrænset til de temaer, der har været grundlaget for de enkelte SIP-kurser.

Kursusdagene er bygget op som en kombination af fagligt indhold i form af forskelligt vidensinput og gruppearbejde i skolegrupper og på tværs af skoler.

MBUL's læringskonsulenter på erhvervsuddannelsesområdet har spillet en central rolle på og mellem kursusdagene. På selve kursusdagene har læringskonsulenterne haft flere roller: dels som rammesættere for programmet, dels som facilitatorer og sparringspartnere undervejs på dagene, og endelig har læringskonsulenterne sørget for at samle op på de vigtigste pointer. Læringskonsulenterne har gradvist fået en større rolle på kursusdagene fra SIP1 til SIP 4. Mellem kursusdagene har de været i kontakt med de skoler, der har været interesserede i yderligere sparring. Kontakten har haft til formål at bidrage til, at der sker en lokal forankring af de udviklede initiativer.

Kurset er gennemført i seks parallelle serier med følgende geografiske fordeling:

- Aalborg (Comwell Hvide Hus Aalborg)
- Kolding (Scandic Kolding)
- Odense (Scandic Odense)
- København (Scandic Sydhavnen)
- Ringsted (Sørup Herregård)
- Aarhus (Radisson Blu Scandinavia Hotel, Aarhus).

Det var hensigten, at skoler skulle sende minimum fire deltagere, udvalgt ligeligt blandt både ledere og undervisere. Antallet af deltagere fra hver skole er beregnet efter skolens størrelse (antal årselever), dog maks. 20 deltagere per skole.

Som det fremgår af nedenstående tabel, har mellem 492 og 664 personer deltaget i de forskellige SIP-kursusgange.

Tabel 1
Antal deltagere i de fire SIP-kursusgange

	SIP1	SIP2	SIP3	SIP4
Antal deltagere i kursusgangen	635	590	424	414

Note: udregnet på baggrund af deltagerlister fra UVM, fratrukket respondenter, som har angivet, at de ikke deltog i SIP eller var i målgruppen for undersøgelsen.

Det fremgår således, at mens der er sket en stigning i deltagerantallet fra SIP1 til SIP2, har deltagerantallet efterfølgende været faldende.

2.1.2 Det samlede formål med evalueringen af SIP

Der er ikke fastsat egentlige klart definerede evalueringskriterier for det samlede SIP-kursusforløb. MBUL har bedt EVA om at gennemføre en evaluering af SIP med følgende dobbelte sigte:

- 1 Dels at give MBUL input til at kvalificere den løbende planlægning af kursusdagene undervejs i forløbet.
- 2 Dels at følge op på anvendeligheden af kursusforløbet, dvs. om skolerne har kunnet anvende kursusforløbet og de temaer, der er taget op, i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen

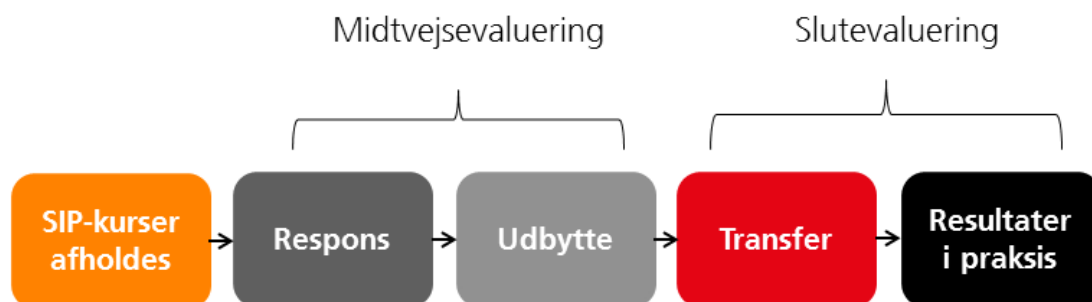
Efter de to første SIP-kursusdage gennemførte EVA en *midtvejsevaluering*, der primært havde fokus på at give MBUL input til at kvalificere den løbende planlægning af kursusdagene. Derfor havde midtvejsevalueringen fokus på deltagerne tilfredshed og umiddelbare oplevelser af relevans og udbytte af SIP-kursusdagene SIP1 og SIP2. På baggrund af midtvejsevalueringen blev der gennemført en række ændringer.

Denne *slutevaluering* har til formål at belyse, hvordan deltagerne har anvendt de forskellige input fra SIP. Her fokuseres på *transfer*, dvs. hvordan input fra kurset faktisk omsættes til skolernes praksis. Her fokuseres desuden på, hvordan forhold ved selve kurset kan være med til at understøtte en sådan omsætning, ligesom det også er en central pointe, at den enkelte skole selv kan gøre en indsats for, at en sådan omsætning sker.

Herudover fokuseres der på, hvordan skolerne oplever at have anvendt input fra kurset i praksis efterfølgende. Afslutningsvist vil vi på baggrund af evalueringens hovedresultater komme med konkrete anbefalinger til, hvordan man kan styrke fremtidige kursusforløb.

Nedenstående figur illustrerer fokus for de to evalueringsrapporter, om end midtvejsrapporten i nogen grad berører forudsætninger og forventninger til transfer, og slutevalueringen i nogen grad berører udbytte:

Figur 1
Fokus i midtvejsevaluering og slutevaluering

Hovedpointer og justeringer på baggrund af midtvejsevalueringen

Som beskrevet er midtvejsevalueringen gennemført med henblik på at analysere deltagerne vurderinger af deres tilfredshed med de forskellige elementer i kurset samt deres udbytte og oplevede relevans af de to første kursusdage i forhold til deres skoles arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Formålet har været at kvalificere og justere kursusforløbet løbende.

Notatet pegede på følgende opmærksomhedspunkter¹ med hensyn til at kvalificere den løbende planlægning af kursusforløbet:

- 1 Fortsæt og styrk arbejdet i skolegrupperne
- 2 Sørg for, at SIP har oplæg med både faglig og teoretisk tyngde og praksisnære eksempler
- 3 Giv tid til oplæg og spørgsmål-svar-sessions med UVM, der klargør rammer og uklarheder med hensyn til skolernes implementering af reformen
- 4 Overvej, hvordan implementeringsværktøjer kan spille bedre ind i de konkrete sammenhænge
- 5 Arbejd med formater for videndeling
- 6 Tydeliggør, hvad reformen kræver af nytænkning og ny praksis
- 7 Overvej muligheden for flere valgmuligheder på kurset – der, hvor det giver mening
- 8 Sæt fortsat fokus på struktur og facilitering på dagen

Ifølge læringskonsulenterne er der lavet en række justeringer af kursusforløbet som følge af midtvejsevalueringen samt de løbende tabelrapporter. Det drejer sig eksempelvis om, at læringskonsulenterne har fået en mere fremtrædende rolle i løbet af kursusforløbet, hvor de blandt andet i højere grad faciliterede processer på dagene. Herudover blev skolerne – på baggrund af

¹ <https://www.eva.dk/projekter/2015/evaluering-af-skoleudvikling-i-praksis-sip-pa-eud/midtvejsnotat-evaluering-af-kursusforlobet-skoleudvikling-i-praksis-sip-pa-eud/view?searchterm=skoleudvikling+i+praksis>

midtvejsrapporten – opfordret til at sikre en mere ligelig fordeling af ledere og undervisere på SIP3 og SIP4. Der blev samtidig tilrettelagt særlige underviser- og lederspor i den undervisning, der foregik, for på den måde at imødekomme de forskellige behov og interesser, ledere og medarbejdere kan have. Det var desuden et stærkere fokus på at skabe og tydeliggøre en klar rød tråd i det samlede kursusforløb og på den måde sikre klare overgange, både på de enkelte kursusdage og mellem kursusdagene.

Indeværende slutevaluering har fokus på, hvordan deltagerne oplever at kunne anvende SIP-kursusforløbet, samt på de muligheder og barrierer, som deltagerne oplever med hensyn til transfer fra kurset til den praktiske virkelighed på skolerne på lidt længere sigt.

2.1.3 Datagrundlag og metoder i slutevalueringen

Slutevalueringen er primært baseret på en spørgeskemaundersøgelse udsendt tre måneder efter afsluttet SIP-kursus. Herudover udgøres datagrundlaget af skolebesøg, hvor der er gennemført interview med ledere og undervisere på ti erhvervsskoler. Udover dette er der gennemført et gruppeinterview med fire læringskonsulenter. Endelig bygger rapporten i mindre grad på fire spørgeskemaundersøgelser udsendt til deltagerne efter hhv. SIP1 og SIP2, SIP3 og SIP4.

Spørgeskemaundersøgelse

Spørgeskemaet er som nævnt ovenfor udsendt tre måneder efter endt kursusforløb til samtlige ledere og undervisere, der har deltaget i mindst en SIP-kursusdag. Kursusdeltagere, der har deltaget i 3-4 SIP-kursusdage, er blevet stillet en række spørgsmål om deres samlede vurdering og udbytte af SIP-forløbet. Formålet var at få et indblik i, hvilket udbytte deltagerne oplever at have fået af kurset, samt hvorvidt og eventuelt hvordan kurset har givet anledning til, at man gør noget anderledes i undervisningen eller organiseringen af denne på den enkelte skole. Kursusdeltagere, der kun har deltaget i 1-2 kursusgange, forventes ikke at kunne give en samlet vurdering af SIP-kursusforløbet og er derfor udelukkende blevet stillet et spørgsmål vedrørende årsagen til, at de ikke har deltaget i flere SIP-kursusgange. Formålet har været at blive klogere på årsager til, at deltagerne fravælger deltagelse i SIP.

I alt 307 deltagere besvarede det afsluttende spørgeskema, og svarprocenten var 47 %. Svarprocenten anses for tilfredsstillende for de pågældende målgrupper, særligt set i lyset af at der spørges om et kursusforløb, som er påbegyndt, over et år før spørgeskemaet er udsendt. Da EVA ikke har tilgængelige baggrundsdata om personer, der ikke har besvaret spørgeskemaerne, er det ikke muligt at forholde sig til bortfald og repræsentativitet i øvrigt.

Rapporten inddrager i mindre grad de fire spørgeskemaundersøgelser gennemført efter hver enkelt SIP-kursusdag. Formålet med disse skemaer var at få en kursusunær evaluering af deltagerens udbytte af hver af SIP-kursusdagene. Da denne rapport fokuserer på anvendelse og transfer af kursusinput, vil det kun i mindre grad være relevant at drage paralleller til spørgeskemaresultater efter de enkelte SIP-kursusgange. I midtvejsevalueringen er der afrapporteret detaljeret om kursisternes evalueringer efter SIP1 og 2, og MBUL har modtaget samtlige tabelrapporter løbende efter de enkelte SIP-kursusgange med henblik på at kunne justere kursusforløbet løbende. Samtlige tabelrapporter kan findes i appendiks til denne rapport.

Samtlige spørgeskemaer er udarbejdet af EVA's projektgruppe og har været til gennemsyn hos MBUL. Skemaerne er pilottestet af kursusdeltagere for at sikre, at spørgsmål og svarkategorier blev oplevet som forståelige og udtømmende af deltagerne.

Analysen af spørgeskemadata bygger primært på frekvenstabeller. Alle frekvenstabeller kan findes i EVA's tabelrapporter. Der er desuden lavet krydstabeller for relevante baggrundsfaktorer. I krydstabellerne kommenteres der generelt kun på forskelle, der er større end fem procentpoint.

Skolebesøg: gruppeinterview med ledere og undervisere

Der er gennemført interview med undervisere og ledere på i alt 10 erhvervsskoler i perioden 3. marts – 13. april 2016, altså cirka fire måneder efter endt kursusforløb. Formålet med interviewene er at få viden om, hvordan skolerne oplever at kunne anvende SIP, men også at få indblik i, hvad der på selve kurset såvel som på den enkelte skole har fungeret fremmende eller hæmmende.

de for, at input fra SIP er anvendt i praksis. Interviewene er gennemført med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide, som har været til gennemsyn hos MBUL. Interviewene blev optaget, og der blev taget referat.

Skolerne er udvalgt med henblik på at sikre spredning med hensyn til skoletype, skolestørrelse, og om skolen har haft besøg af læringskonsulenter. Besøgene er gennemført på to tekniske skoler, tre kombinationsskoler, to SOSU-skoler, en landbrugsskole og to handelsskoler.

Intentionen er at gennemføre gruppeinterview med så vidt muligt hele gruppen af personer, der har deltaget i SIP. På hver skole blev der gennemført et gruppeinterview med undervisere og et gruppeinterview med ledere på skolen, der har deltaget i SIP. Forventningen var, at henholdsvis ledere og undervisere kunne bidrage med forskellige perspektiver på SIP. Det har været op til den enkelte skole at vurdere, hvilken fokusgruppe pædagogiske konsulenter og øvrigt personale, der har deltaget i SIP, skulle indgå i.

I forbindelse med rekrutteringen har der været udfordringer med at få skoler til at deltage i undersøgelsen. Således blev i alt 19 skoler kontaktet, hvoraf ni takkede nej til at deltage. Det handler om, at nogle skoler har vurderet at have for travlt til at deltage i undersøgelsen i den givne periode. Udfordringen med rekrutteringen af skoler må forventes at have betydning for, hvilke skoler der er repræsenterede i undersøgelsen. Dog har EVA haft fokus på at sikre en spredning med hensyn til de førnævnte områder og har ikke grund til at tro, at der ikke er tilstrækkelig spredning inden for de udvalgte skoler.

Interview med undervisere og ledere blev for syv skolars vedkommende gennemført som gruppeinterview på skolerne, hvor EVA besøgte de pågældende skoler og gennemførte de to gruppeinterview på skolen. Grundet rekrutteringsudfordringer og af hensyn til tidsplanen blev tre skolebesøg erstattet af telefoninterview. I disse situationer blev der gennemført telefoninterview med henholdsvis en leder og en medarbejder, der har deltaget i SIP. Informanterne blev bedt om at drøfte udbytte af SIP med deres kolleger forud for interviewet.

Samtlige interviewreferater blev analyseret ved hjælp af en systematisk framework-tilgang. Med denne metode har vi kodet samtlige interview inden for en tematisk ramme, et framework, hvilket gør det muligt at læse på tværs af 1) alle interviewdata, der siger noget om det samme tema, og 2) alle interviewdata, der knytter sig til et bestemt interview. Vi har herefter anvendt vores framework til at gennemføre en systematisk, tematisk analyse af data grupperet under samme overskrift, fx hvilken variation vi kan spore i interviewpersonernes perspektiver på deres anvendelse af SIP-kurserne. Vi har i denne fase inkluderet alle interviewdata, også data, der kan betragtes som enkeltstående udsagn, og interesseret os for variationen i data snarere end for, hvem og hvor mange der giver udtryk for et givent synspunkt.

Gruppeinterview med læringskonsulenter

Gruppeinterviewet med læringskonsulenterne blev gennemført af EVA's projektgruppe i januar 2016 med deltagelse af fire læringskonsulenter. Gruppeinterviewet havde til formål at give konkret viden om kursusdagens forløb og ændringer foretaget mellem de forskellige SIP-kursusgange. Herudover havde interviewet fokus på læringskonsulenternes oplevelse af deltagerens udbytte, og hvordan SIP-kurset virkede henholdsvis fremmende eller hæmmende herpå.

Interviewet med læringskonsulenterne anvendes, hvor det er relevant, som en perspektivering af resultaterne fra de øvrige analyser.

2.1.4 Organisering af evalueringen

En projektgruppe på EVA bestående af metodekonsulent Sara Hach (projektleder), specialkonsulent Katrine Strange og evalueringskonsulent Jesper Naamansen har stået for analyse af data og udarbejdelse af rapport. Metodemedarbejderne Marie Simony og Line Merling-Petersen samt evalueringsmedarbejderne Signe Illum Lindegren Pedersen og Johan Juliussen har stået for dataindsamling og bidrag til analysen.

2.1.5 Rapportens opbygning

Rapporten består af fire kapitler ud over denne indledning. Kapitel 3 beskriver, hvordan deltagerne oplever at kunne anvende SIP. Kapitel 4 beskriver forhold på kurset af betydning for deltagerens omsætning af input fra kurset. Kapitel 5 beskriver forhold på den enkelte skole af betydning for, om input fra kurset omsættes til praksis. Til sidst peges der i kapitel 6 på en række opmærksomhedspunkter, der kan inddrages i lignende indsatser i fremtiden.

3 Skolernes anvendelse af SIP

Formålet med SIP er som beskrevet i indledningen at støtte skolernes implementering af erhvervsuddannelsesreformen ved at levere inspiration og redskaber, som skolerne efterfølgende kan bruge i deres udviklingsarbejde på skolen. Efter hver enkelt SIP-kursusgang har deltagerne udfyldt evalueringsskemaer, og EVA har udarbejdet tabelrapporter, der viser kursisternes umiddelbare vurdering af deres udbytte af SIP. Tabelrapporterne kan findes i bilag og viser kursisternes vurderinger af de specifikke delelementer af de fire SIP-kursusgange.

I dette kapitel ser vi nærmere på kursisternes udbytte og anvendelse af input fra SIP. Først ser vi kort på deltagernes vurdering af udbytte, tilfredshed og relevans, som de har vurderet dette umiddelbart efter afslutningen af SIP1-4. Herefter fokuserer vi på kursisternes vurdering af udbytte af SIP-kurserne på lidt længere sigt ud fra en forestilling om, at der nødvendigvis skal gå lidt tid, før kursusdeltagerne har et billede af, hvordan input fra SIP anvendes i praksis. Hovedfokus er således at belyse de mere langsigtede resultater af den samlede kursusrækkes betydning for skolernes implementering af erhvervsuddannelsesreformen ved at spørge deltagerne 3-4 måneder efter endt kursusforløb.

Kapitlet bygger på resultater fra spørgeskemaundersøgelserne gennemført umiddelbart efter SIP1-4 samt spørgeskemaundersøgelsen gennemført tre måneder efter afsluttet kursusforløb og kvalitative data fra skolebesøg gennemført fire måneder efter endt kursusforløb.

3.1 Udbytte af de enkelte kursusgange

Før vi ser nærmere på deltagernes vurdering af deres samlede udbytte af SIP-kursusforløbet, vil vi belyse deltagernes oplevelse af udbytte, tilfredshed og oplevelse af relevans af de enkelte kursusgange SIP1-4.

Temaerne for kursusdagene var – som nævnt i indledningen:

- SIP1: Tværfaglig og helhedsorienteret undervisning på grundforløbet
- SIP2: Et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø
- SIP3: Udvikling af modeller og metoder til differentiering
- SIP4: Praxisorienteret undervisning – kobling mellem teori og praksis

I spørgeskemaundersøgelsen gennemført tre måneder efter endt kursusforløb er deltagerne blevet bedt om at vurdere, i hvilken grad de har anvendt input fra de forskellige kursusgange efterfølgende.

Nedenstående tabel 2 viser en tendens til, at deltagerne tre måneder efter endt kursusforløb vurderer i højere grad at have anvendt input fra de sidste SIP-kursusgange end fra den første kursusgang. Således svarer 10 %, at de i høj grad eller nogen grad har anvendt input fra SIP1, mens 37 % svarer dette efter SIP2, 44 % efter SIP3 og 48 % efter SIP4. Der er således sket en stigning med hensyn til, hvor stor en andel af deltagerne der svarer, de har anvendt input fra SIP.

Tabel 2
I hvilken grad oplever du, at I har anvendt input fra SIP-kurserne på din skole efterfølgende med hensyn til ...

	I høj grad (%)	I nogen grad (%)	I mindre grad (%)	Slet ikke (%)	Har ikke deltaget i denne kursusgang (%)	Total (%)
... udviklingen af tværfaglig og helhedsorienteret undervisning på grundforløbet? (SIP1) (n = 230)	0	10	40	39	11	100
... arbejdet med et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø? (SIP2) (n = 227)	5	32	50	12	1	100
... udviklingen af modeller og metoder til differentiering? (SIP3) (n = 227)	5	39	42	12	3	100
... praksisorienteret undervisning – kobling mellem teori og praksis? (SIP4) (n = 227)	10	38	39	7	7	100

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP

Dog er det også væsentligt at bemærke, at det kan have en betydning for besvarelsene, at SIP-kurserne strækker sig over lang tid, og erfaringen fra de kvalitative interview er, at det er svært for nogle af deltagerne at genkalde sig det specifikke indhold på de første SIP-kursusgange.

De følgende tabeller er derfor sammensat af deltagerbesvarelser i spørgeskemaundersøgelser gennemført umiddelbart efter SIP1-4 og har til hensigt at vise kursisternes oplevelser af udbytte og relevans umiddelbart efter endt kursusdag.

Nedenstående tabel 3 viser, at der – bortset fra et mindre fald fra SIP 1 til SIP 2 – er sket en klar stigning i tilfredsheden med udbyttet af de enkelte kursusgange, idet andelen af deltagere, der svarer, at de er tilfredse eller overvejende tilfredse, stiger fra 66 % efter SIP1 til 82 % efter SIP 4.

Tabel 3
Hvor tilfreds eller utilfreds er du samlet set med dit udbytte af kursusdagen SIP (1, 2, 3, 4)?

	Tilfreds	Overvejende Tilfreds	Overvejende Utilfreds	Utilfreds	Total
SIP 1 (n = 322)	21 %	45 %	27 %	7 %	100 %
SIP 2 (n = 284)	16 %	46 %	27 %	11 %	100 %
SIP 3 (n = 254)	22 %	53 %	19 %	6 %	100 %
SIP 4 (n = 224)	31 %	51 %	14 %	4 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaer til ledere og undervisere på erhvervsuddannelser, der deltog i SIP 1, 2, 3 og 4 i 2015.

Note: Tallene i ovenstående tabel stammer fra fire forskellige spørgeskemaundersøgelser, som er foretaget blandt kursisterne efter hhv. SIP 1, SIP 2, SIP 3 og SIP 4.

Ud over en stigning i tilfredsheden med de enkelte kursusgange er der også stigning i løbet af SIP-kursusforløbet i deltageres oplevelse af, at de enkelte kursusdage har været relevante for skolens aktuelle arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, som det fremgår af tabel 4. Tabellen, der er sammensat af deltagerbesvarelser efter hver af kursusgangene SIP1-4, viser, at andelen, der svarer, at kursusdagen i høj grad eller nogen grad var relevant for skolens aktuelle arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, er steget fra 54 % efter SIP1 til 62 % efter SIP2, 74 % efter SIP3 og 76 % efter SIP4.

Tabel 4**I hvilken grad vurderer du samlet set, at kursusdagen SIP (1, 2, 3, 4) var relevant for din skoles aktuelle arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen?**

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
SIP 1 (n = 423)	15 %	39 %	34 %	11 %	2 %	100 %
SIP 2 (n = 285)	18 %	44 %	29 %	9 %	0 %	100 %
SIP 3 (n = 257)	30 %	44 %	21 %	5 %	0 %	100 %
SIP 4 (n = 223)	32 %	44 %	19 %	3 %	0 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaer til ledere og undervisere på erhvervsuddannelser, der deltog i SIP 1, 2, 3 og 4 i 2015.

Note: Tallene i ovenstående tabel stammer fra fire forskellige spørgeskemaundersøgelser, som er foretaget blandt kursisterne efter hhv. SIP 1, SIP 2, SIP 3 og SIP 4.

Note: Spørgsmålsformuleringen i spørgsmålet vedrørende SIP 1 afviger lidt fra de øvrige spørgsmålsformuleringer. Her blev respondenterne i stedet spurgt: "I hvilken grad fik du på kursusdag SIP1 brugbare input til skolens implementeringsplan?".

Nedenstående tabel 5 er ligeledes sammensat af spørgeskemaerne umiddelbart efter SIP1-4 og viser, i hvilken grad deltagerne oplever at have fået brugbare input om temaet på den enkelte SIP-kursusgang. Det fremgår, at 54 % svarer, at det i høj grad eller nogen grad er tilfældet efter SIP1, 62 % mener, at det er tilfældet efter SIP2, 60 %, at det er tilfældet efter SIP3, og 71 %, at det er tilfældet efter SIP4. Således viser tabellen, at mens andelen af kursister, der oplever at have fået brugbare input på SIP1, er mindst, er andelen størst på SIP4.

Tabel 5**I hvilken grad fik du på kursusdagen SIP (1, 2, 3, 4) brugbare input til ...**

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
... skolens implementeringsplan? (SIP 1) (n = 97)	15 %	39 %	34 %	11 %	2 %	100 %
... skolens arbejde med "et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø"? (SIP 2) (n = 283)	17 %	45 %	29 %	8 %	0 %	100 %
... skolens arbejde med at udvikle modeller og metoder til differentiering af undervisningen? (SIP 3) (n = 257)	17 %	43 %	32 %	8 %	0 %	100 %
... skolens arbejde med at koble teori og praksis i uddannelserne? (SIP 4) (n = 224)	21 %	50 %	25 %	3 %	1 %	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaer til ledere og undervisere på erhvervsuddannelser, der deltog i SIP 1, 2, 3 og 4 i 2015.

Note: Tallene i ovenstående tabel stammer fra fire forskellige spørgeskemaundersøgelser, som er foretaget blandt kursisterne efter hhv. SIP 1, SIP 2, SIP 3 og SIP 4. Spørgsmålsformuleringerne har været tilpasset dagens tema og varierer derfor på tværs af spørgeskemaerne. Den præcise spørgsmålsformulering fremgår af tabellen.

Således viser både resultater fra spørgeskemaundersøgelserne gennemført efter hver enkelt SIP-kursusgang og spørgeskemaundersøgelsen gennemført tre måneder efter afsluttet kursusforløb, at der ser ud til at være sket en forbedring af den oplevede anvendelighed af SIP-kursusgangene over tid. Denne tendens afspejles i de kvalitative interview, hvor deltagerne ligeledes giver udtryk for, at kursusdagene gradvist er blevet bedre og mere anvendelige.

Tallene indikerer således, at de justeringer, som ministeriet har lavet løbende – blandt andet på baggrund af tabelrapporter og midtvejsrapporten – har haft positiv betydning for deltagerens oplevelse af deres mulighed for at anvende input fra kurset efterfølgende.

Det kan have betydning for kursisternes større vurderede udbytte af SIP3 og SIP4 i forhold til SIP1 og SIP2, at kursusgangene har været afholdt på forskellige tidspunkter i forhold til, hvornår reformen trådte i kraft. Således er SIP1 og SIP2 gennemført før reformens start i august 2015, mens SIP3 og SIP4 er gennemført, efter at reformen er trådt i kraft. Således kan timingen af de forskellige kursusdage i forhold til reformen have betydning for, hvor relevante deltagerne oplever, at SIP-kursusdagene er. Det er muligt, at deltagerne har oplevet indholdet på SIP3 og SIP4 som mere udbytterigt, fordi kursusgangene tidsmæssigt har fundet sted på et tidspunkt, hvor skolerne var mere optagede af reformimplementeringen, end det var tilfældet med SIP1 og SIP2.

Af interviewet med læringskonsulenterne fremgik det, at de løbende har lavet en række justeringer af kurset og anvendt såvel tabelrapporter som midtvejsevalueringen aktivt i forbindelse med det videre udviklingsarbejde forbundet med kursusdagene. De konkrete justeringer, som blev iværksat efter midtvejsrapporten, handlede (som beskrevet i indledningen) bl.a. om, at læringskonsulenterne fik en mere fremtrædende rolle på SIP3 og SIP4. Herudover blev der tilrettelagt særlige underviser- og lederspor i den undervisning, der foregik. Herudover har der løbende været fokus på skabe en klar rød tråd i det samlede kursusforløb.

Desuden er der, som det fremgår af indledningen, sket et frafald i løbet af kurserne, og vi kan i denne evaluering ikke udtale os om, hvorvidt der er en sammenhæng mellem fx særligt negative holdninger til SIP og frafald, der kan forstærke den positive udvikling, vi ser i vurderingerne af kursusgangene over tid. I spørgeskemaet udsendt tre måneder efter endt kursusforløb er de deltagere, der svarer, at de kun har deltaget i 1-2 kursusdage, blevet spurgt om, hvad årsagen er til, at de ikke har deltaget i flere. Det, flest svarer, er, at det er en tidsmæssig prioritering, og at deltageren ikke følte, at vedkommende fik nok ud af sin deltagelse (se appendiks). Dette resultat indikerer, at de deltagere, der har valgt ikke at følge hele kursusforløbet, ikke har følt, de har fået nok ud af deres deltagelse.

3.2 Skolernes anvendelse af det samlede SIP-forløb

I det følgende stilles der skarpt på kursisternes anvendelse af input fra SIP-kurset. I spørgeskemaundersøgelsen, der blev gennemført tre måneder efter endt kursusforløb, er kursisterne blevet spurgt om deres samlede vurdering af udbytte og relevans af SIP-kursusforløbet.

Nedenstående tabel 6 viser deltageres besvarelser vedrørende deres oplevelse af, om SIP-kurserne samlet set har været relevante for deres skoles arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Det fremgår, at 11 % svarer "i høj grad", 44 % "i nogen grad", 38 % "i mindre grad", og 7 % "slet ikke".

Tabel 6
I hvilken grad oplever du, at SIP-kurserne samlet set har været relevante for din skoles arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen?

	Antal	Procent
I høj grad	25	11 %
I nogen grad	101	44 %
I mindre grad	87	38 %
Slet ikke	15	7 %
Total	228	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP

Der er således relativt stor spredning i besvarelserne med hensyn til relevansen af det samlede SIP-forløb i forbindelse med skolernes implementering af erhvervsuddannelsesreformen. Det er dog værd at bemærke, at deltageres svar samler sig om svarmulighederne "i nogen grad" og "i mindre grad", mens færre svarer "slet ikke" og "i høj grad".

Herudover er det værd at bemærke, at der er forskel på, hvordan henholdsvis ledelse og undervisere vurderer relevansen af SIP. 57 % af de adspurgte ledere svarer, at SIP-kurserne samlet set i høj grad eller i nogen grad har været relevante for deres skoles arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, mens det tilsvarende gør sig gældende for 50 % af de adspurgte undervisere (se appendiks).

Vi har ligeledes set på forskelle med hensyn til forskellige skoletypers oplevelse af SIP-kursernes relevans for skolens arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Her er det især bemærkelsesværdigt, at andelen, der svarer, at SIP-kurserne i høj grad eller nogen grad er relevante, udgør 71 % indenfor "Fødevarer, jordbrug og oplevelser", sammenlignet med 43-51 % indenfor de øvrige områder (se appendiks).

Der er således stor spredning med hensyn til deltageres oplevelse af, hvor relevante SIP-kurserne samlet set har været.

Nedenstående tabel 7 viser, i hvilken grad deltagerne vurderer, at deres skole har anvendt input fra SIP-kurserne i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Det fremgår, at 2 % svarer, at de i høj grad har anvendt input fra SIP-kurserne i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, mens 51 % svarer "i nogen grad", 41 % svarer "i mindre grad", og 6 % svarer "slet ikke".

Tabel 7
I hvilken grad har I på din skole anvendt input fra SIP-kurserne i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen? (Fx viden, metoder, redskaber eller praksiseksempler)

	Antal	Procent
I høj grad	5	2 %
I nogen grad	118	51 %
I mindre grad	94	41 %
Slet ikke	13	6 %
Total	230	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP

Således ses, ligesom i tabel 6, en spredning med hensyn til synet på kurssets relevans, og det er igen værd at bemærke, at deltageres svar samler sig om svarmulighederne "i nogen grad" og "i mindre grad" (samlet set 92 %), mens færre svarer "slet ikke" og "i høj grad" (samlet set 8 %).

Også med hensyn til vurderingen af, om skolen har anvendt input fra SIP-kurserne i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, er der forskel på besvarelser fra ledere og undervisere. 57 % af lederne svarer, at dette i høj grad eller nogen grad er tilfældet, hvorimod der tilsvarende er 48 % af undviserne, der svarer dette (se appendiks).

Ser vi på forskelle med hensyn til skoletype, skiller "Fødevarer, jordbrug og oplevelser" sig også særligt ud her, idet 61 % svarer, at de i høj grad eller nogen grad har anvendt input fra SIP-kurserne, sammenlignet med 50-54 % indenfor de øvrige områder (se appendiks).

Deltagerne er ligeledes blevet spurgt, på hvilke områder SIP har medført ændringer i praksis, som det fremgår af nedenstående tabel 8. Tabellen viser, at der er stor spredning i besvarelserne. 26 % af deltagerne svarer, at SIP ikke har medført nogen praksisændringer, mens 5 % svarer "ved ikke". Således er der cirka en tredjedel, der ikke kan pege på nogen praksisændringer, som SIP har medført.

Blandt de deltagere, der har angivet, at SIP har medført praksisændringer, svarer flest – henholdsvis 30 % og 34 % – at SIP har givet nye perspektiver på deres praksis og forbedret eksiste-

rende praksis. Derudover svarer henholdsvis 23 % og 25 %, at SIP har skabt ændringer i form af planlægning og igangsætning af nye, konkrete indsatser.

Tabel 8

Hvilke ændringer har SIP medført i praksis på din skole? Med praksis menes fx nye former for organisering, planlægning og udførelse af undervisningsforløb, differentieringsformer, læringsmiljø og kobling mellem teori og praksis (N = 228)

	Antal	Procent
Nye perspektiver på vores praksis	68	30 %
Forbedring af eksisterende praksis	77	34 %
Planlægning af nye, konkrete indsatser	53	23 %
Igangsætning af nye, konkrete indsatser	56	25 %
Andet	17	8 %
SIP har ikke medført nogen ændringer af skolens praksis	60	26 %
Ved ikke	11	5 %
Total	342	-

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP

Note: Da respondenterne havde mulighed for at afgive flere svar, summer totalen op til over 100 %.

Også med hensyn til dette spørgsmål er der forskel på besvarelser fra henholdsvis ledere og undervisere. Her svarer lederne i højere grad end underviserne, at der er sket ændringer efter SIP. Dette kommer fx til udtryk i forbindelse med spørgsmålet om ændringer med hensyn til forbedring af den eksisterende praksis. Her svarer 41 % af lederne ja på spørgsmålet om, hvorvidt SIP samlet set har forbedret den eksisterende praksis, mens det samme er tilfældet for 22 % af underviserne (se appendiks).

Med hensyn til skoletype er der ikke nævneværdige forskelle i synet på ændringerne efter SIP.

Underviserne er ligeledes blevet spurgt specifikt, hvorvidt de har ændret deres undervisning som følge af input fra SIP. Det svarer 32 % ja til, mens 68 % svarer nej (se appendiks).

Her er det værd at bemærke, at især områderne kontor/handel/forretningsservice og teknologi/byggeri/transport skiller sig ud, idet henholdsvis 80 % og 74 % af underviserne svarer, at de ikke har ændret deres undervisning efter SIP, sammenlignet med 46-62 % på de øvrige områder (se appendiks).

Det er i spørgeskemaet ikke defineret yderligere, hvor meget undervisningen skal ændres som følge af SIP, for at man skal svare ja i spørgeskemaet, hvorfor der kan ligge forskellige oplevelser bag disse besvarelser, som vi ikke kan belyse med spørgeskemadata.

3.2.1 Kvalitative perspektiver på anvendelse af det samlede SIP-forløb

I det følgende ser vi nærmere på, hvordan deltagerne beskriver deres oplevelser af anvendelse af input fra det samlede SIP-forløb.

Af analysen af det kvalitative materiale fremgår det, ligesom det var tilfældet med spørgeskemadata, at der er stor spredning med hensyn til, hvor stort et udbytte deltagerne oplever at have fået med sig fra SIP, og følgelig hvor anvendeligt de vurderer, at kurset har været i forbindelse med implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen. Mens nogle deltagere beskriver et stort udbytte, er der andre, der giver udtryk for, at SIP både tematisk, pædagogisk og timingsmæssigt var for langt fra deres hverdag og således ikke gav anledning til efterfølgende anvendelse eller havde nævneværdig indflydelse på skolens praksis.

Samtidig fremgår det af analysen af interviewene, at deltagerne oplever at befinde sig i en brydningstid med store forandringer, og de har på flere områder svært ved at pege på, om det er SIP eller andre forhold, der har haft indflydelse på de forandringer de oplever, der er sket.

Blandt de deltagere, der oplever at have anvendt input fra SIP-kurserne, kan der identificeres tre forskellige former for udbytte, der udbydes i det følgende:

- Inspiration og udvikling af fælles sprog
- Nye samarbejdsformer og udvikling af forløb
- Kvalificering af undervisning

Inspiration og udvikling af fælles sprog

Det første tema, som skinner igennem i analysen af de kvalitative interviews, er den inspiration, som deltagerne beskriver at have fået med hjem. Af det kvalitative datamateriale fremgår det tydeligt, at den samlede kursusrække generelt har fungeret som inspiration for det arbejde, der pågår ude på skolerne. Således er der deltagere, der ikke kan sætte ord på konkret anvendelse af input fra SIP, men beskriver, hvordan de oplever SIP som noget inspirerende, man ubevidst har med sig i baghovedet, eller, som en deltager udtrykker det: "en baggrundsviden, der ligger latent".

Det nævnes, at SIP har fungeret som inspiration til reformarbejdet på skolerne. Det handler for flere om hjælp til forståelse og implementering af formålene i erhvervsuddannelsesreformen. Men det handler for de deltagende ledere og undervisere også om i det hele taget at sætte fælles fokus på reformen og styrke reformprocessen.

Desuden beskriver deltagerne, at SIP har givet inspiration på et mere overordnet plan til udviklingen af fælles sprog og tankesæt, men også i form af mere ubevidste input, nye måder at se reformarbejdet på, fordi de oplever at have fået en fælles baggrundsviden og fælles pædagogiske værktøjer. Det beskrives, hvordan det nye fælles sprog efterfølgende har bidraget til, at deltagerne har delt viden om forløb, materialer (herunder pædagogisk materiale) og andre nyttige elementer med hinanden, som deltagerne samlet set beskriver, har inspireret til en mere smidig og kvalificeret implementering af reformen. Som en deltager beskriver det:

SIP har skabt et fælles sprog. Jeg synes også, det har åbnet lidt til det her tværfaglige rum, hvor vi mødes. Og vi har lige siddet her for fem minutter siden (...) i et møde omkring, hvordan GF1 og GF2 kan arbejde bedre sammen. Det mener jeg også er noget af efterløberen af det her.

Det beskrives således, hvordan SIP flere steder har inspireret både til at arbejde med at implementere reformen og til udviklingen af en bedre proces via en fælles forståelse af og et fælles sprog om reformimplementeringen.

Nye samarbejdsformer og udvikling af forløb

Udover at SIP har bidraget med inspiration og fælles afklaring, er der også deltagere, der beskriver, hvordan SIP har givet anledning til mere konkrete aktiviteter på deres skole, som mere eller mindre direkte beskrives som udløbere af deltagernes medvirken i SIP. Det andet tema, som deltagerne beskriver, er således, at der er opstået nye samarbejdsformer, afholdt møder og nedsat arbejdsgrupper samt udviklet forløb i forlængelse af SIP.

Det beskrives af nogle deltagere, hvordan der er afholdt møder efter SIP. Det fremgår, at både temaerne og dybden af drøftelserne på disse møder er varierende, og mens der nogle steder er tale om informationsmøder, er der andre steder tale om møder, hvor SIP spiller ind i et egentligt udviklingsarbejde. En deltager beskriver, hvordan man på den pågældende skole på møder har inddraget perspektiver fra et SIP-kursus:

Her i påsken holdt vi møder, bl.a. om GF1, og der kunne jeg trække nogle ting ind, fordi jeg havde været med på SIP4 og brugte erfaring fra andre erhvervsskoler, som jeg havde fået med hjem.

At SIP inddrages i forskellige mødetyper, beskrives på følgende måde af en anden SIP-deltager:

Da vi havde første møde om tværfaglig og helhedsorienteret undervisning, skulle vi have en udviklingsdag sammen med det gymnasium, vi har hhx med – vi havde planlagt vores eget flow, og så trak vi fra SIP og puttede ind i vores egen ramme. (...) [Vi] har brugt video om helhed og dele, det havde vi ikke gjort uden SIP.

Det beskrives desuden, hvordan SIP har givet anledning til at holde møder, der fx på pædagogiske dage – i tråd med beskrivelsen af formålet med SIP – har kunnet medvirke til at styrke fokus på kvaliteten og give underviserne redskaber til brug i undervisningen.

Deltagerne beskriver derudover, at der på baggrund af SIP er nedsat forskellige typer af arbejdsgrupper, som har haft til formål at udvikle eller implementere nogle af de idéer, som deltagerne er blevet præsenteret for på SIP. Der er således deltagere, der beskriver, hvordan der på deres skole er nedsat arbejdsgrupper om fx læringsmiljøer, helhedsorienteret undervisning samt visioner for udarbejdelse af nye ungemiljøer, hvilket alt sammen har været temaer på de enkelte SIP-kursusdage. En deltager beskriver i det følgende, hvordan SIP var med til at sætte arbejdet med læringsmiljøer i gang:

Det, vi så fik i forhold til læringsmiljøet – nu er vi jo to afdelinger – men altså, der har vi haft nedsat en arbejdsgruppe herinde (...), og vi (...) arbejder nu med læringscenteret (...) Det er jeg ikke sikker på, at vi var kommet i gang med, hvis ikke vi havde fået det der spark.

Her giver en deltager – igen i tråd med formålsbeskrivelsen for SIP – udtryk for, at SIP har givet anledning til nedsættelse af en arbejdsgruppe, som har arbejdet videre med et centralt tema fra SIP2, nemlig attraktive og erhvervsrettede læringsmiljøer. Flere deltagere beskriver i de kvalitative interview, hvordan SIP har givet anledning til, at der er nedsat arbejdsgrupper, og eksempelvis beskriver en anden deltager det på følgende måde:

Vi har faktisk lige her for nylig besluttet, at vi skal nedsætte en lille arbejdsgruppe, som skal komme med nogle, hvad kan man sige, visioner for det her ungemiljø. Hvad er det, vi vil med det? Og hvordan skal vi sådan helt konkret (...) gøre ude i afdelingerne? Og det var noget, der blev affødt på SIP.

Også i dette tilfælde fremgår det, at SIP efterfølgende er blevet anvendt ude på skolerne til at igangsætte konkrete initiativer, som har til formål at implementere de nye initiativer i reformen.

Udover arbejdsgrupper beskriver nogle deltagere, at der på baggrund af SIP-kursusgangene har været afholdt møder, hvor indholdet af det fremtidige arbejde ude på skolerne efter reformændringerne er blevet diskuteret. Foruden diskussioner af mere overordnet karakter relateret til det samlede udbytte af SIP har deltagerne bl.a. diskuteret, hvordan den fremtidige undervisning kan gøres mere anvendelsesorienteret og tværfaglig, ligesom der er blevet diskuteret differentiering og den generelle røde tråd i arbejdet efter reformen.

Det er naturligvis – på baggrund af de kvalitative interviews – svært på nuværende tidspunkt at udlede, hvad disse møder har medført af konkrete initiativer efterfølgende, men det må dog anses som positivt, at deltagerne oplever at være blevet inspireret til at afholde fagligt kvalificerede møder på baggrund af deres deltagelse i SIP-kurserne.

På baggrund af det samlede SIP-forløb er der udover afholdelse af møder og nedsættelse af arbejdsgrupper også arbejdet mere konkret med at igangsætte eller kvalificere igangværende forløb på skolen.

For det første beskriver nogle deltagere, at SIP har medført nye samarbejder – det handler om samarbejde med virksomheder, ligesom SIP har ansporet til bilaterale samarbejder skolerne imellem. Et eksempel på dette er to skoler, som i fællesskab har udviklet tværfaglige forløb.

Herudover beskriver deltagerne, hvordan SIP har inspireret til udvikling af nye projekter, ligesom flere skoler har afholdt workshops med forskelligt pædagogisk og didaktisk indhold.

Endelig har SIP fungeret som inspiration til udvikling af tiltag til forbedring af undervisning samt til organisering og udvikling af tiltag til understøttelse af implementeringen af reformen. Et eksempel på et meget konkret igangsat initiativ efter SIP kommer til udtryk i følgende citat:

Vi er i gang med at lave en model for de her virksomhedsforløb (...) O.k., hvad for noget input har vi fra tidligere projekter? Men også input fra SIP har vi taget med. Så de forskellige oplæg, der var omkring den her sammenhæng mellem skole og praktik, teori og praksis osv. Det er sådan noget, som føder direkte ind i den her model.

Det fremgår således, at indhold fra flere SIP-kursusgange har været i spil i forbindelse med at igangsætte et initiativ med det formål at implementere flere af tankerne bag reformen.

Et andet eksempel er en deltager, der beskriver, hvordan man på skolen har arbejdet videre med at skabe en tættere relation mellem teori og praksis efter den sidste SIP-kursusdag med temaet "Praksisorienteret undervisning – kobling mellem teori og praksis":

Skolen har arbejdet med den der kobling mellem teori og praksis, fordi det også ligger i reformen, at vi skal ud at have noget (...) praksiserfaring (...) Måden, vi så har arbejdet med det på, er ud fra en skabelon, hvor vi ligesom beskriver, hvad er det for en branche, vi underviser for eller sammen med, så vi laver et portræt af branchen, og vi finder ud af, hvad er det for nogle issues, vi har, hvordan kan vi bedre lave den kobling (...)? Der skal vi alle sammen ud i to dage i nogle virksomheder og lave forskellige undersøgelsesinterviews eller observation, altså med branchen.

Det beskrives således, hvordan SIP har givet anledning til, at nye og meget konkrete initiativer er blevet sat i søen med det formål at implementere centrale elementer fra reformen.

Kvalificering af undervisning

Et sidste udbytte af det samlede SIP-forløb, som beskrives af deltagerne, handler om undervisningen. Selvom det – som det fremgik af analysen af spørgeskemadata – som nævnt langt fra er alle undervisere, der har ændret undervisningspraksis på baggrund af input fra SIP, så viser analysen af de kvalitative interviews, at deltagerne på flere skoler oplever at have fået kvalificeret deres undervisning på baggrund af deres deltagelse i SIP. Eksempelvis beskriver en deltager, hvordan input om praksisorienteret undervisning på SIP4 bidrog til undervisningen efterfølgende:

Det med praksisorienteret undervisning, der havde vi allerede arbejdet lidt med det herhjemme, men der synes jeg, at vi fik arbejdet bedre med det herhjemme efterfølgende.

I relation til de konkrete temaer på de fire kursusgange beskriver nogle deltagere, at de nu i højere grad har fokus på både differentieret, helhedsorienteret og praksisorienteret undervisning, hvilket alt sammen direkte eller indirekte var temaer på de fire SIP-kursusgange. Eksempelvis beskriver en deltager, hvordan fokus på den helhedsorienterede undervisning på SIP1 blev en "rettesnor for, hvordan vi gør det". En anden deltager siger følgende om differentiering (tema på SIP3):

Vi kan tage differentiering, det er ikke lige noget, vi har arbejdet så meget med, men det har vi da taget fat på nu.

Herudover er det et perspektiv i interviewene, at nogle oplever at undervise på en ny måde, ligesom nogle beskriver, at undervisningen nu i højere grad end tidligere har fokus på de mål, der er beskrevet i reformteksten. En kursUSDeltager fortæller således, hvordan SIP har givet inspiration til at ændre den eksisterende undervisningspraksis på skolen:

Jeg blev bekræftet i, at den måde, jeg og en anden havde tænkt, at vi skulle gøre det her, jeg kan fx godt lide projektarbejde, det var også noget, man gjorde andre steder, og det er også intentionen fra Undervisningsministeriets side.

3.2.2 Opsamling

I dette kapitel har der været fokus på kursisternes umiddelbare mulighed for anvendelse af SIP1-4 samt deres oplevelse af anvendelse af input fra SIP på længere sigt.

Som ovenfor nævnt, så viser både spørgeskemaundersøgelserne gennemført efter hver enkelt SIP-kursusgang såvel som spørgeskemaundersøgelsen gennemført tre måneder efter afsluttet kursusforløb, at der er sket en løbende forbedring af kursusforløbet med hensyn til deltagerne oplevelse af udbytte, tilfredshed og relevans. Dette indikerer, at de justeringer, læringskonsulenterne har gennemført på baggrund af tabelrapporter og midtvejsevalueringen, har haft positiv betydning og faktisk har styrket kvaliteten af undervisningen samt øget muligheden for, at deltagerne løbende har kunnet anvende input fra kurserne.

Analysen af deltagerne anvendelse af input fra SIP-kurserne i praksis viser, at der er spredning med hensyn til deltagerne oplevelse af SIP-kursernes relevans og anvendelighed for skolens videre arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen.

Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at 55 % af deltagerne svarer, at SIP-kurserne samlet set i høj grad eller nogen grad har været relevante for skolens arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, mens 45 % svarer, at det i mindre grad eller slet ikke er tilfældet. Desuden svarer 53 % af deltagerne, at de på skolen i høj grad eller nogen grad har anvendt input fra SIP i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, mens 47 % svarer, at dette i mindre grad eller slet ikke er tilfældet. I begge tilfælde er det midterkategorierne "i nogen grad" og "i mindre grad", som flest deltagere sætter deres kryds ved; det gælder 81-92 % af deltagerne.

Analysen af spørgeskemadata viser endvidere, at flest deltagere svarer, at SIP-kurserne har medført praksisændringer på skolen i form af nye perspektiver på praksis og forbedring af eksisterende praksis, men det fremgår også, at cirka en fjerdedel af deltagerne svarer, at SIP ikke har medført nogen ændringer af skolens praksis. Analysen viser endvidere, at ledere i højere grad end undervisere vurderer SIP positivt med hensyn til relevans og anvendelse. Herudover er der indikationer på, at deltagere fra området "Fødevarer, jordbrug og oplevelser" i højere grad end deltagere fra de øvrige områder har kunnet anvende input fra SIP. Da de kvalitative data er indsamlet med henblik på at sikre en spredning blandt skolerne frem for at gennemføre analyser særskilt for forskellige skoletyper, har det i analysen ikke været muligt at belyse, hvilke årsager der kan være til, at deltagere fra "Fødevarer, jordbrug og oplevelser" særligt oplever SIP som relevant.

Af de kvalitative interview fremgår det, at input fra SIP er anvendt på forskellige måder. For det første beskrives det, hvordan SIP har bidraget med inspiration både til arbejdet med at implementere reformen og også internt på skolen til udviklingen af en fælles forståelse og et fælles sprog. For det andet beskrives det, hvordan SIP har bidraget til, at der er nedsat arbejdsgrupper og afholdt møder, hvor der arbejdes videre med temaer fra SIP. Der er desuden arbejdet med at udvikle konkrete samarbejder med andre skoler og forløb på skolen. For det tredje beskrives det, hvordan nogle undervisere oplever at have kvalificeret deres undervisning som følge af SIP.

Opsamlende kan det derfor også – på baggrund af analysen af de kvalitative data – konkluderes, at SIP-kurserne har levet op til formålet med SIP og blandt andet inspireret til at styrke fokus på kvaliteten og anvendelsen af konkrete redskaber i undervisningen.

4 Forhold ved kurset af betydning for skolers omsætning af SIP

I dette kapitel ser vi nærmere på forhold ved selve SIP-kurserne, der har betydning for, om skolerne får omsat den viden, de får på SIP-kurserne, til praksis, og altså, om der finder *transfer* sted. Af teorien om transfer fremgår det, at transfer sker både før, under og efter en given indsats. Derfor vil vi i dette kapitel fokusere på forhold på selve SIP-kurset, der understøtter transfer ved at have fokus på at støtte skolernes omsætning til praksis.

Kapitlet bygger på resultater fra spørgeskemaundersøgelsen gennemført tre måneder efter afsluttet kursusforløb samt kvalitative data fra de gennemførte skolebesøg i samme periode og kvalitative data fra et gruppeinterview gennemført med læringskonsulenter. Desuden inddrages løbende pointer fra midtvejsevalueringen, som EVA gennemførte efter SIP2.

4.1 Forhold på kurset af betydning for omsætning af SIP i praksis

Det er afgørende, at et kursus som SIP tilrettelægges med fokus på, hvad der skal til, for at omsætning og tilpasning til praksis faktisk sker for kursusedtagerne. Det har naturligvis ikke været forventningen, at et kursus på fire dage i sig selv per automatik fører til, at deltagere går hjem og handler anderledes. Flere elementer i SIP har derfor haft til formål at understøtte, at viden, inspiration og redskaber, som skolerne får med sig fra kurset, også kan anvendes i praksis, når deltagerne kommer hjem. Særligt har følgende elementer i SIP til formål at sikre skolernes transfer:

- Sammensætning af kursusedtagere – herunder både undervisere og ledere
- Målretning af kurset – sikre relevans, uanset hvor man er i processen
- Læringskonsulenterne understøtter omsætning til skolers egen praksis
- Etableringen af netværk mellem skolerne

I de følgende afsnit vil vi se nærmere på, hvilken betydning disse forhold har for deltageres omsætning af kurset til praksis, og om de understøttende tiltag, der har været indtænkt i SIP, således har haft den intenderede betydning for skolernes anvendelse af input fra kurset.

4.1.1 Sammensætning af kursusedtagere

På SIP har det været centralt, at kursusedtagerne blev udvalgt ligeligt mellem undervisere og ledere, og hver skole skulle sende mindst fire og højst 20 deltagere afhængigt af skolens størrelse (antal årselever). Baggrunden for både lederes og underviseres deltagelse var et ønske om, at reformen forankres bredt.

Af midtvejsrapporten fremgik det, at deltagerne vurderede det som positivt, at både undervisere og ledere deltager i kurset, blandt andet fordi det giver mulighed for at opnå en fælles forståelse og kan bidrage til, at input fra kurset nemmere spredes på skolen. Herudover blev det fremhævet, at undervisere og ledere kan bidrage med forskellige perspektiver og dermed på forskellig vis berige drøftelser på SIP.

I spørgeskemaet udsendt tre måneder efter endt kursusforløb er deltagerne blevet spurgt, om de vurderer, det har været udbytterigt for skolens implementering af erhvervsuddannelsesreformen, at ledere og undervisere har været på kursus sammen. Som det fremgår af tabel 9, svarer 13 %, at det i høj grad har været udbytterigt for skolens implementering af erhvervsuddannelsesrefor-

men, at undervisere og ledere har været på SIP-kurserne sammen, mens 43 % svarer "i nogen grad", 37 % "i mindre grad", og 7 % "slet ikke".

Tabel 9
I hvilken grad vurderer du, at det har været udbytterigt for din skoles implementering af erhvervsuddannelsesreformen, at undervisere og ledere har været på SIP-kurserne sammen?

	Antal	Procent
I høj grad	30	13 %
I nogen grad	98	43 %
I mindre grad	84	37 %
Slet ikke	17	7 %
Total	229	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP

På trods af at størstedelen af kursisterne (56 %) svarer positivt på spørgsmålet, fremgår det altså tydeligt, at der er stor spredning med hensyn til besvarelserne, og at ikke alle deltagere vurderer, at sammensætningen af ledere og undervisere har været udbytterig.

Ser vi på, hvordan henholdsvis ledere og undervisere besvarer spørgsmålet, er andelen, der svarer, at det i høj grad eller nogen grad har været udbytterigt for skolens implementering af erhvervsuddannelsesreformen, at undervisere og ledere har været på SIP-kurserne sammen, stort set den samme (forskel på 1 procentpoint). Dog er det bemærkelsesværdigt, at kun 6 % af underviserne svarer, at det i høj grad har været udbytterigt, mens 19 % af lederne svarer dette (se appendiks). Således indikerer tallene, at lederne oplever det at være på kursus ledere og undervisere sammen som mere udbytterigt for skolens implementering, end underviserne gør.

Kvalitative perspektiver

I de kvalitative interview med skoler har der ligeledes været fokus på betydningen af deltager-sammensætning blandt skolens egne deltagere i SIP.

Blandt deltagerne gives der udtryk for, at det er positivt for udbyttet af kurset, at ledere og undervisere er på kursus sammen, fordi man har hørt det samme og arbejdet sammen på SIP, hvilket er en styrke med hensyn til at få budskaberne ud og leve i organisationen efterfølgende. Det fremhæves, at det er vigtigt, at underviserne er repræsenterede, fordi de har en fornemmelse af, hvad der rører sig på skolen, og kan spille en stor rolle med hensyn til at dele den nye viden og redskaber med de øvrige undervisere, fordi det – som en kursUSDeltager udtrykker det – "er nemmere at sluge", når det kommer fra en anden underviser. Det fremhæves også som væsentligt, at lederne er repræsenteret, da den ledelsesmæssige opbakning ses som en forudsætning for, at der sker ændringer i praksis.

Der er også deltagere, der giver udtryk for, at de har ønsket en anden sammensætning af kursUSDeltagerne. Nogle deltagere udtrykker et ønske om, at flere undervisere er repræsenterede, fordi de er tæt på praksis. Blandt andre ønskes det, at flere eller andre ledere – fx nærmeste leder fremfor øverste leder – deltager i kurset.

Hensigten om, at alle skoler skulle stille med et vist antal ledere og undervisere, blev ikke indfriet for alle SIP-kursusgange. Således er der deltagere, der beskriver, at SIP løbende blev nedprioriteret, hvilket resulterede i, at nogle deltagere kun deltog i dele af dagene, eller at det blev prioriteret, at skolen helt blev væk. Af nogle af interviewene fremgik det, at der også var deltagere, der var alene på kursus, da det på skolen blev oplevet som for tidskrævende at sende flere deltagere afsted. Blandt disse deltagere blev det fremhævet, at det er svært at bringe sin viden fra SIP i spil hjemme på skolen, hvis man kun har været en person på kursus og alene skal stå for udbredelsen af de nye perspektiver.

Et sidste perspektiv på betydningen af deltagersammensætning er, at det er vigtigt, at skolen overvejer nøje, hvem der skal deltage i et kursus som SIP. Her nævner en kursusdeltager fx, at det er vigtigt, at det er de "rigtige personer", der udvælges til at tage på kursus, hvis input skal blive omsat efterfølgende. Som beskrevet i dette afsnit har deltagerne forskellige perspektiver på, hvem det er hensigtsmæssigt at udvælge, men på tværs af interviewene er der fokus på, at udvælgelsen betyder noget, også med hensyn til den efterfølgende opfølgning. Således beskriver nogle deltagere, hvordan deres skole strategisk har udvalgt deltagere til SIP med henblik på, hvor den nye viden bedst spiller ind, eller hvem der er bedst til at bringe de nye input videre. En deltager beskriver ledelsens overvejelser om udvælgelsen af deltagere til SIP på følgende måde:

Der blev vi ret hurtigt enige om, at det skulle være en blanding af de mennesker, der havde siddet og udarbejdet LUP'erne for grundforløbet. Og vi havde planer om, at vi gerne ville have et fælles pædagogisk udvalg (...), der også skulle med. Og det var for at sikre en form for implementering af den nye reform og de nye LUP'er, vi havde lavet, understøttet af det, vi kunne komme tilbage med fra SIP. Det var det, der var vores kongstanke. Det var dem, der skulle bære det her igennem som bannerførere. Dem, som havde en indsigt, som gjorde, at vi kunne løfte opgaven sammen ude i de respektive afdelinger.

Når udvælgelsen af deltagere fremhæves som særligt vigtig, kan det også hænge sammen med, at der er kursister, der fremhæver, at det "kun er dem, der er afsted, der bliver klogere", eller at "dem, der ikke var med på kursus hængtes hurtigt af." Særligt hvis der ikke finder en egentlig opfølgning sted på den enkelte skole, må det forventes, at udvælgelsen af deltagere til SIP bliver særligt væsentlig.

4.1.2 Målretning af kurset i forhold til skolens behov

En af ambitionerne med SIP-kursusforløbet har været at sikre, at kurset var relevant for samtlige skoler, uanset hvor de var i implementeringsprocessen, og hvad de i øvrigt var optagede af.

I det følgende vil vi tage udgangspunkt i de kvalitative interview og fokusere på deltagernes oplevelser af målretning på kurset. Vi vil ligeledes inddrage midtvejsrapporten og gruppeinterviewet med læringskonsulenter, hvor det findes relevant.

Kvalitative perspektiver

Under de kvalitative interview var deltagerne optagede af vigtigheden af, at kurset er målrettet tilstrækkeligt, så det opleves som relevant for alle kursusdeltagere. Særligt følgende forhold fremhæves som væsentlige og vil blive udfoldet kort herunder:

- Kurset målrettes skolens praksis
- Indholdet på kurset skal være pædagogisk og omhandle praksis
- Kurset skal styres, og formålet skal formidles klart

Kursus målrettes skolens praksis

En af ambitionerne med SIP-kurserne har været at levere input af relevans for alle skoler, uanset hvor de er i processen med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Midtvejsrapporten pegede på, at den differentierede deltagergruppe gav udfordringer med hensyn til at opfylde denne ambition for alle deltagere. Der blev i den forbindelse efterspurgt en højere grad af differentiering og valgmuligheder på kurset både med hensyn til, hvor man er i implementeringsprocessen, skoletype og forskellige udviklingsbehov, og med hensyn til underviseres og ledes forskellige roller i relation til reformens temaer.

Af interviewet med læringskonsulenterne fremgik det, at der på baggrund af midtvejsevalueringer er lavet en række tilpasninger af kurset, således at der på SIP3 og SIP4 i højere grad er tænkt i differentiering, eksempelvis med hensyn til inddeling i et lederspor og et underviserpor, ligesom der blev udarbejdet vodcasts og arbejdet med temaer, som deltagerne kunne koble sig på alt efter interesse. Men det fremgår også af interviewet, at det er svært at målrette, så det bliver særligt relevant for en type skole, men fortsat opleves som relevant for alle andre. Som det fremgik af kapitel 3, er vurderingerne af SIP-forløbet blevet mere positive fra gang til gang, hvilket indikerer, at de tiltag, der er gennemført på baggrund af evalueringerne, faktisk har haft en betydning.

I forbindelse med interviewene om kursisters anvendelse af SIP blev det fremhævet som væsentligt, at temaer og opgaver i SIP passer med det, man i forvejen er optaget af på skolen. Fordi skolerne oplever et stort tidspres i forbindelse med implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen, beskrives det som vigtigt, at SIP ikke opleves som merarbejde afkoblet fra det reformarbejde, skolen i øvrigt er optaget af. Det beskrives dermed som væsentligt, at SIP knytter an til de udviklingsprojekter, der allerede er i gang på skolen. Eksempelvis beskriver nogle deltagere, hvordan de oplever det som særligt relevant, når de temaer, der arbejdes med på SIP, er nogle, de allerede er optagede af på skolerne. Nogle deltagere beskriver, hvordan de oplever, at kurset ikke gik tæt nok på deres praksis til, at de fik noget ud af det, og derfor ikke har fulgt op efterfølgende.

Det beskrives desuden, hvordan timingen af SIP i forhold til, hvor skolerne er i deres implementeringsproces, har betydning for den efterfølgende praksisanvendelse. Flere deltagere beskriver, hvordan timingen ikke har været rigtig i forhold til, hvor de har været i implementeringsprocessen. En deltager beskriver eksempelvis, hvordan det er svært at forholde sig til noget, der allerede er i gang, fordi man allerede har lavet et udviklingsarbejde og – som deltageren udtrykker det – ”ikke kan implementere baglæns”. En anden deltager fortæller følgende om oplevelsen af at få et relativt lille udbytte, fordi skolen i forvejen er langt med implementeringen:

Hvis man selv er langt, så er det sådan lidt "been there, done that", selvom der er masser af muligheder for at gøre mere ud af de emner.

Andre deltagere beskriver, hvordan det betyder, at de har lavet opgaverne, mens de var på SIP, men ikke tager dem i anvendelse i praksis, når de vender hjem, fordi det kommer for sent i forhold til at passe ind i skolens udviklingsproces. Således er oplevelsen af relevans for den enkelte skoles aktuelle udviklingsarbejde tæt koblet til, om skolen anvender input fra SIP efterfølgende.

Deltagerne beskriver, hvordan det, de på deres skole har prioriteret at arbejde videre med fra SIP, er de dele, hvor de oplever, at kurset har ramt noget, de allerede var optagede af, eller hvor de ser et behov for udvikling på skolen. En deltager beskriver eksempelvis, hvordan man på vedkommendes skole oplevede temaet om læringsmiljøer som særligt relevant, fordi ”det ramte en nerve, hvor vi ikke var helt skarpe”.

Flere deltagere efterspørger, at et kursus som SIP i højere grad målrettes mod, hvad skolerne er optaget af, fx ved i højere grad at gøre brug af moduler, man melder sig ind på, end det er brugt på SIP, mens andre deltagere foreslår kursusforløb, der i højere grad er målrettet mod de forskellige skoletypers behov. I forlængelse heraf er der deltagere, der foreslår, at man kunne have spredt SIP-kurserne ud over længere tid, så der var bedre tid til at nå i dybden med omsætningen af de forskellige kursusdele, da det kan være svært at nå ordentligt omkring fire temaer på et år.

Nogle deltagere beskriver desuden en oplevelse af, at man vil for meget med SIP til, at det er muligt at nå bredt ud med anvendeligt indhold til alle, og at man på den måde risikerer, at kurset bliver så overordnet, at det ikke rammer plet for nogen. En deltager beskriver i denne forbindelse, hvordan det havde været mere effektivt, hvis SIP var skåret skarper til, fremfor at man, med deltagerens ord, ”skyder med spredehagl”.

Indholdet på kurset skal være pædagogisk og omhandle praksis

Et andet perspektiv med hensyn til målretning af kurset er, at kursusindholdet skal være tæt på praksis.

Af midtvejsrapporten fremgik det, at deltagerne oplever det som væsentligt, at input på SIP har en faglig tyngde, men også indeholder konkrete og direkte anvendelige eksempler. Det fremgik endvidere som afgørende, at teoretiske input tilpasses erhvervsuddannelsesområdet og skolernes egen kontekst. Af interviewet med læringskonsulenter fremgik det, at dette er søgt imødekommet efterfølgende. Eksempelvis nævnes det, at det i højere grad var prioriteret ved SIP3 og SIP4 at tale med oplægsholdere om rammesætning af de oplæg, de lavede, så de ”talte ind i en erhvervsskoleverden”.

Blandt deltagerne i de afsluttende interviews gives der fortsat udtryk for, at det er vigtigt, at oplægsholdere er, hvad deltagerne kalder for "hands on", og har en "fornemmelse for erhvervsuddannelsesområdet", for at skolerne kan omsætte den viden, de får. Deltagerne er derfor kritiske overfor teoretiske konsulenter og implementeringsmodeller, som ikke kobles direkte til erhvervsuddannelsesområdet.

Deltagerne beskriver, hvordan det var nyttigt at høre om andres udfordringer og eksempler på, hvordan de har håndteret disse. En deltager fortæller, hvordan hun ønsker sig en stærkere kobling til praksiseksempler:

(...) en blanding af nogle eksperter og så måske også den ildsjæl derude, der har prøvet ting af. Så man kan sige, at her er der faktisk nogle, der har gjort tingene på en anden måde, så kollegaerne kan se det. Der var faktisk nogle, der viste det, og det synes jeg var rigtig interessant at høre, hvordan de har eksperimenteret med at løse nogle af de her problematikker, der er i reformen. Det var der næsten for lidt af.

Således fremhæver deltagerne det som positivt, når kurset bliver praksisnært, både via oplæg, og når der deles erfaring eller er mulighed for sparring med andre skoler.

Deltagerne beskriver desuden, hvordan de også ønsker faglig tyngde og gerne vil inspireres af forskere og eksperter. Flere deltagere har således haft glæde af de oplæg, der havde fokus på den teoretiske side af den pædagogik og didaktik, der efter reformen forventes at præge skolerne arbejde. Desuden nævnes det som relevant at bruge oplægsholdere fra skoler, og en deltager beskriver, hvordan det er guld værd at høre om en undervisers oplevelse og forsøg på at overskride barrierer. Dog opleves det som særligt relevant at arbejde med det pædagogisk-didaktiske område, og på en måde, hvor det ikke bliver for fjernt fra praksis, men hvor der er fokus på, hvordan skolerne kan omsætte det hjemme.

Kurset skal styres, og formålet skal formidles klart

I midtvejsrapporten var det centralt, at deltagerne efterspurgte et synligt og tydeligt formål med de enkelte dele af SIP, og hvordan disse spiller sammen.

Af interviewet med læringskonsulenterne fremgår det, at dette blandt andet er søgt imødekommet ved at lave en grafisk fremstilling af, hvordan de forskellige dele på SIP hang sammen, og i højere grad lave opsamlinger og italesætte sammenhænge.

Af interviewene med deltagere tre måneder efter endt kursusforløb var det ligeledes en pointe, at der blev savnet en mere klar styring af kurset og en italesættelse af, hvad formålet med de enkelte dele af SIP var. En deltager beskriver det på følgende måde:

Måske var det det, der manglede, altså et overordnet fokus. Hvad er det faktisk, der skal opnås med det SIP? Der var jo de der temaer, men hvad skal vi have med hjem, hvad er det, vi rent faktisk kunne gå hjem og gøre? Når man lige tænker tilbage på det, så er det måske dét, der har manglet.

Således efterspørger kursUSDeltagerne også efter det afsluttede kursusforløb en tydeligere rød tråd, en klarhed om, hvad de forskellige dele skal bruges til, og en differentiering, der betyder, at kurset opleves som relevant for alle. Det fremhæves endvidere som centralt, at det gøres klart, hvad det nye er ved temaerne i reformen, og hvordan man mere konkret tænker, at SIP skal give anledning til, at skolerne går hjem og gør noget anderledes.

4.1.3 Læringskonsulenternes rolle

Læringskonsulenterne har spillet en central rolle på SIP-kursusdagene, ligesom skolerne har kunnet kontakte eller få besøg af læringskonsulenterne mellem SIP-kursusdagene. Hensigten med den tætte kobling til læringskonsulenterne har været at understøtte skolerne omsætning af viden fra SIP-kurset til praksis, ved at læringskonsulenterne fungerer som bindeled eller oversættere mellem de mere generelle input på SIP og den enkelte skoles behov og praksis.

Af midtvejsevalueringen fremgik det, at deltagerne generelt var positive med hensyn til den sparring, de modtog fra læringskonsulenterne, men der var også skoler, der oplevede, at læringskonsulenterne ikke udfordrede skolerne nok med hensyn til at "udfordre og skubbe" skolerne.

Af interviewet med læringskonsulenterne fremgår det, at de løbende har haft fokus på at blive mere skarpe på deres rolle på SIP og i løbet af kursusforløbet gradvist er blevet mere synlige på SIP-kursusdagene. Samtidig beskriver læringskonsulenterne, hvordan de har været bevidste om at fylde mere, men at det også er, hvad der refereres til som en "balancegang", og at de har været varsomme med ikke at komme til at overtage eller dominere i skolernes arbejde.

I spørgeskemaundersøgelsen udsendt til kursusdeltagere tre måneder efter endt kursusforløb svarer 39 % af deltagerne, at de har haft kontakt til læringskonsulenterne udenfor SIP-kursusdagene (se appendiks). De deltagere, der har haft kontakt til læringskonsulenterne, er efterfølgende blevet spurgt, i hvilken grad de oplever, at denne kontakt har bidraget til deres omsætning af SIP-kurserne til praksis. Af tabel 10 herunder ses det, at størstedelen af de deltagere, der har haft kontakt til læringskonsulenterne, er positive i deres besvarelse (71 %). Således svarer 20 %, at kontakten til læringskonsulenterne i høj grad har bidraget til omsætningen af SIP-kurserne til praksis, mens 51 % svarer "i nogen grad", 23 % svarer "i mindre grad", og 7 % svarer "slet ikke".

Tabel 10
I hvilken grad oplever du, at denne kontakt med læringskonsulenterne har bidraget til omsætningen af SIP-kurserne til praksis?

	Antal	Procent
I høj grad	18	20 %
I nogen grad	45	51 %
I mindre grad	20	23 %
Slet ikke	6	7 %
Total	89	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP

Note: Dette spørgsmål er stillet til respondenter, der har angivet, at de har haft kontakt til læringskonsulenterne udenfor SIP-kursusdagene.

Det fremgår således, at mens størstedelen af deltagerne, der har haft kontakt med læringskonsulenterne, er positive med hensyn til udbyttet heraf, så er der også en relativt stor spredning inden for besvarelsenerne.

Kvalitative perspektiver

I det kvalitative datamateriale giver deltagerne udtryk for stor tilfredshed med læringskonsulenterne både på selve SIP-kursusdagene og som sparringspartnere mellem kursusgangene.

Med hensyn til læringskonsulenternes rolle på de enkelte kursusgange lægges der vægt på, at de er gode, og kursusdeltagerne beskriver dem som meget "hands on", og der udtrykkes generelt tilfredshed med læringskonsulenternes større rolle løbende i SIP-forløbet. Deltagerne er særligt positive over for den erfaring med erhvervsuddannelsesområdet, som læringskonsulenterne besidder. Dog er der også deltagere, der savner, at læringskonsulenterne på kursusgangene kommer dybere ned i konkrete eksempler og altså bliver endnu mere praksisnære. En deltager beskriver eksempelvis, at sparringen med læringskonsulenter blev lidt "diffus", og at det ville være hensigtsmæssigt, hvis læringskonsulenterne sætter sig mere ind i forskellige skolers udfordringer og i endnu højere grad udfordrer og stiller krav til skolerne.

Udover at yde sparring på selve SIP-kursusdagene har læringskonsulenterne givet sparring til de skoler, der har ønsket det, med hensyn til den enkelte skoles implementering af erhvervsuddannelsesreformen. Denne sparring har været mere eller mindre tæt på indholdet på SIP-kursusdagene, alt efter den enkelte skoles behov.

Blandt de deltagere, hvis skoler har haft kontakt til læringskonsulenterne udenfor kursusdagene, er det gennemgående, at det er svært for dem at skelne den sparring, de har fået, der relaterer sig meget direkte til SIP-forløbet, og den sparring, de har fået om andre dele af deres arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen på skolen. Således er det ikke i denne evaluering muligt at udtale sig udelukkende om den sparring, læringskonsulenterne har ydet med hensyn til SIP's temaer.

På tværs af deltagerne beskrives det, at der er stor tilfredshed med besøg af læringskonsulenter. Af interviewene fremgår det, at kontakten med læringskonsulenterne foregår på flere forskellige måder, både i form af skolebesøg og også via mail eller telefon. Det beskrives endvidere, hvordan læringskonsulenterne bruges til meget forskellige ting, og hvordan deres sparring spænder vidt fra afklaring med hensyn til tolkning af forhold i bekendtgørelsen til kvalificering af igangværende indsatser. Dette vil blive udfoldet herunder.

Således beskriver nogle deltagere, hvordan læringskonsulenterne bidrager ved at afklare tvivl, skolerne måtte have med hensyn til at forstå bekendtgørelsen. Det beskrives eksempelvis, hvordan der har været spørgsmål om tilrettelæggelsen af grundforløb, og hvordan man håndterer talentklasser, i forbindelse med reformændringen. Det beskrives som væsentligt, at læringskonsulenterne leverer "kontant viden" og "afklaring", og det beskrives som positivt, at man kan henvende sig og få faktuel viden og svar på sine spørgsmål.

Der er også deltagere, der beskriver, at de har brugt læringskonsulenterne mere direkte enten i forbindelse med at udbrede viden fra SIP eller til at kvalificere deres udviklingsarbejde i forbindelse med erhvervsuddannelsesreformen. Således beskriver nogle deltagere, hvordan de har brugt læringskonsulenterne til at facilitere en proces med en større undervisergruppe i forbindelse med et videre udviklingsforløb. En deltager beskriver, hvordan hun oplever, at et besøg fra læringskonsulenterne betyder, at det "ikke kun foregår for dem, der er afsted" på kursus, men at input fra SIP bringes i spil bredere på skolen.

En deltager beskriver, hvordan det har været nyttigt at få sparring på, hvordan perspektiver kan udbredes i det større forum:

Når man laver projekter, er det jo kun projektfolkene, som bliver klogere, så det der med at have et tydeligere fokus på, at alle skal blive klogere, og at man skal arbejde på at få det implementeret og arbejde med det efterfølgende, er vigtigt, det synes jeg vi har fået et større fokus på.

Nogle deltagere beskriver desuden, hvordan de har fået sparring på udviklingsprocesser, de allerede var i gang med, eksempelvis med hensyn til uddannelsesplaner for grundforløb, og sparring på en digital strategi.

Herudover er der deltagere, der beskriver, at besøg fra læringskonsulenterne fungerede som, hvad kursusdeltagere beskriver som "en slags kontrolbesøg" eller et eftersyn, hvor læringskonsulenterne bekræfter skolerne i det, de gør. En kursusdeltager beskriver det på følgende måde:

Og så er det en blåstempling; vi har læringskonsulenterne, som kommer med noget, som de også har gjort på andre skoler, når vi så gør det, så kan det ikke gå helt galt. Så føler man, at man ligesom er på rette vej.

Det blev i denne forbindelse beskrevet, hvordan besøg fra læringskonsulenterne kan bidrage med en ro i implementeringsarbejdet.

Der er dog deltagere, der beskriver, at de ikke oplever, at læringskonsulenterne har været tilstrækkeligt tilgængelige, og at det kun har været muligt at få besøg, hvis man var mange eller der var tale om et større arrangement. Eksempelvis beskriver en deltager følgende:

Jeg har forsøgt at kontakte dem (...) men vi var ikke nok til, at de ville komme. Og det bliver måske også lidt paradoksalt. Det er en undring, hvis de er sat i værk til at støtte er-

hvervsskolereformen, og så kræver det, at vi faktisk kan samle to-tre skoler [før de vil komme]. (...) Og det er jo lidt træls, når det er noget af det, vi i bund og grund syntes, at vi manglede på SIP.

En anden udfordring, der beskrives i interviewene, er, at der kan være lang ventetid med hensyn til svar og besøg fra læringskonsulenterne. Således har den manglende tilgængelighed af læringskonsulenterne været til ærgrelse for nogle kursusdeltagere og betydet, at ikke alle deltagere oplever at have fået den støtte til omsætningen af input fra SIP, som de har haft behov for.

4.1.4 Gruppearbejde på SIP

SIP-kurserne indeholder et væsentligt element af gruppearbejde, hvor formålet har været både at give den enkelte skole mulighed for at arbejde med sit eget reformarbejde samt at give deltagere på tværs af skoler mulighed for at sparre med hinanden om reformen. Samarbejde mellem skoler har på SIP-kursusdagene haft form af en parvis sparring som buddyskoler (på SIP1 og SIP2) samt som på tværs af mange skoler og temaer med henblik på at give inspiration.

Af midtvejsrapporten fremgår det, at deltagerne er positive over for, at der er gruppearbejde på SIP, og særligt over for arbejdet i skolegruppen, mens vurderingerne af arbejdet i buddygrupper og tværgående temagrupper er mere blandede. Sammensætningen af grupper blev fremhævet som væsentlig for, hvor udbytterigt gruppearbejdet var.

Af interviewet med læringskonsulenter fremgår det, at der er arbejdet med at skærpe fokus for gruppearbejdet og forventningen til de forskellige dele.

Kvalitative perspektiver

Generelt vurderes samarbejdet i egen skolegruppe som positivt, særligt fordi der på SIP har været rum til at få taget nogle væsentlige diskussioner og således komme godt på vej med skolens arbejde med implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen. Som beskrevet i kapitel 3 handler det eksempelvis om, at SIP er med til at udvikle en fælles forståelse og en fælles kultur på skolen. Desuden beskrives det som positivt, at der er afsat tid til at arbejde sammen om reformen, hvilket kan være svært i hverdagen, især i et forum, hvor både ledere og undervisere kan drøfte reformændringer. Blandt både ledere og undervisere gives der således udtryk for stor tilfredshed med arbejdet i skolegrupper på SIP-kursusdagene.

Generelt vurderes samarbejdet med andre skoler som et positivt element på SIP. Som beskrevet i midtvejsevalueringen er der delte meninger med hensyn til buddygrupperne, men af de gennemførte interview fremgår det, at arbejdet på tværs af mange skoler og temaer generelt vurderes positivt og som noget, der giver inspiration, som man kan tage med sig hjem. Som eksempler på særligt velfungerende arbejde på tværs af skoler nævnes særligt gruppearbejde, hvordan man fx på SIP2 med fokus på attraktive erhvervsrettede læringsmiljøer gik rundt og hørte om andre skolars eksempler og kunne lade sig inspirere af dette. Selvom der med hensyn til denne type gruppearbejde lægges særligt vægt på, at styring og et klart formål er af afgørende betydning for udbyttet, er deltagerne i udgangspunktet positive over for denne brede, uformelle form for vidensdeling.

Det beskrives som positivt, at man kan få en ide om, hvad der rører sig, og dele forskellige måder at håndtere udfordringer på, fordi det – som en deltager beskriver det – giver en ro at vide, at der også er andre, "der har de samme ting at slås med". Det beskrives, hvordan der var stor nysgerrighed efter og interesse for at fortælle om egen praksis. En deltager beskriver det på følgende måde:

Altså, folk ville rigtig gerne lade sig inspirere af noget, som de ikke anede en pind om, og gå hen og spørge, når folk ligesom stod der og fremlagde deres plancher og de billeder, de havde lavet, og sådan noget.

En anden skole beskriver dog, hvordan der er, hvad skolen kalder "konkurrencemæssige hensyn", der gør, at den ikke har lyst til at dele for meget med andre skoler. Der kan således være forskellige tilgange og interesser på spil med hensyn til at indgå i gruppearbejdet.

Det er en pointe i interviewene, at der bør tænkes grundigt over sammensætning af grupper for at sikre størst muligt udbytte. Således peger deltagerne på, at det har betydning for, hvor anvendeligt gruppearbejdet er, hvor langt de skoler, man arbejder sammen med, er i processen med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, og hvor meget skolerne ligner hinanden.

Der er delte meninger om, hvorvidt der er størst udbytte forbundet med at arbejde sammen med skoler, der ligner ens egen skole, eller skoler, der er forskellige fra ens skole. Nogle deltagere beskriver, at man får størst udbytte af at samarbejde med skoler, der er indenfor sammen område som ens egen skole, mens andre beskriver det som udbytterigt at få et billede af, hvordan man arbejder med udfordringer på skoler, der er meget anderledes end ens egen, og ser det som inspirerende at dele erfaringer på tværs af EUD-området. En deltager beskriver det på følgende måde:

(...) jeg syntes faktisk, at vi kan lære rigtig meget af hinanden på tværs af EUD-uddannelserne. Altså ikke bare, at SOSU kan lære noget af SOSU, men vi kan lære noget af de merkantile fag og de tekniske fag og erhvervsmæssige fag. Deres måde at gå til tingene på, det synes jeg er meget inspirerende. Og det kunne jeg godt have haft tænkt mig, at vi var parret mere på den måde end med nogle, der lignede os.

I de kvalitative interview er et centralt perspektiv, at det opleves som positivt at sparre med andre skoler på SIP, men at skolernes samarbejde for de flestes vedkommende har været forbeholdt SIP-kursusdagene. En deltager beskriver, at hele processen skulle rammesættes anderledes, hvis det skulle understøtte netværk og samarbejde udenfor SIP. Flere skoler beskriver endvidere, hvordan de allerede har velfungerende samarbejder og ikke har haft behov for, eller interesse i, at udvikle øvrige netværk på SIP.

Der er dog også deltagere, som beskriver, at de har mødtes med skoler, som de har sparret med om SIP efterfølgende, og eksempelvis nævner en deltager, at vedkommendes skole har samarbejdet med en anden skole af samme størrelse. En anden deltager beskriver, hvordan det at tale om skolens problematikker med en anden skole på SIP har gjort, at de to skoler har mødtes efterfølgende og drøftet samarbejde om fremtiden med hensyn til hovedforløb og grundforløb 2.

Således er det en pointe fra de kvalitative interviews, at der er forskellige perspektiver på, hvilken skolesammensætning der er mest hensigtsmæssig, og hvor motiveret man er for at deltage i et samarbejde med andre skoler.

4.1.5 Opsamling

Af kapitlet fremgår det, at der er en række forhold forbundet med tilrettelæggelsen af SIP-kurserne, der kan have betydning for transfer og altså for, om skolerne får omsat de input, de får på SIP, til deres praksis på deres skole efterfølgende. Generelt er det en væsentlig pointe, at der er stor spredning blandt skolerne med hensyn til, hvad de oplever at have behov for, og hvad der vurderes som væsentligt, for at kursusinput tages i brug.

Med hensyn til *sammensætning af kursusdeltagere* er der stor spredning med hensyn til vurderinger af, hvad der er vigtigt, når det handler om at sikre omsætning til praksis. Det fremhæves som væsentligt, at ledere og undervisere deltager sammen, men der er også et stort fokus på vigtigheden af, at skolerne nøje udvælger, hvilke ledere og undervisere der deltager i kurset.

Med hensyn til *måltretning af kurset* er en central pointe, at det for det første er vigtigt for skolerne, der oplever et stort tidspres i forbindelse med implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen, at SIP ikke opleves som merarbejde, men supplerer skolens aktuelle udviklingsarbejde. Således bliver relevans og timing afgørende for, om skolen arbejder videre med SIP efterfølgende. For det andet beskrives det som væsentligt, at indholdet på kurset er praksisnært og rammesættes i forhold til skolernes virkelighed. For det tredje er et centralt perspektiv, at kurset skal styres, og at formålet skal formidles klart til de enkelte kursusdeltagere. Såfremt disse forhold ikke er gældende for kurset, kan det altså betyde, at deltagerne ikke får det nødvendige udbytte og følgelig ikke prioriterer en opfølgning eller omsætning til praksis efterfølgende.

Med hensyn til *læringskonsulenternes rolle* er deltagerne generelt positive med hensyn til den sparring, de har modtaget både på SIP-kurserne og blandt de deltagere, der har modtaget sparring udenfor SIP. Det beskrives, hvordan læringskonsulenterne bidrager både med afklaring med hensyn til faktuelle forhold og også med at udbrede indhold og redskaber fra SIP bredere på skolen eller med at kvalificere eller give sparring på aktuelle udviklingsforløb. Dog er der også deltagere, der oplever, at læringskonsulenterne ikke har været tilstrækkeligt tilgængelige.

Med hensyn til *grupperarbejde på SIP* er deltagerne generelt positive med hensyn til både arbejdet i egne skolegrupper og arbejdet på tværs af skoler. Dog lægges der stor vægt på, at sammensætningen af skoler er væsentlig for udbyttet, og særligt, hvor langt de skoler, man arbejder sammen med, er i processen med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, og hvor meget skolerne ligner hinanden. Der er delte meninger om, hvorvidt der er størst udbytte forbundet med at arbejde sammen med skoler, der ligner en selv, eller at få input fra forskellige skoletyper. Desuden er det en pointe, at samarbejdet for de fleste skolers vedkommende udelukkende er forbeholdt SIP-kurserne, men der er også eksempler på, at samarbejde udenfor SIP er kommet i stand.

5 Forhold på den enkelte skole af betydning for omsætning

Hvor det foregående kapitel handlede om forskellige forhold af betydning for transfer ved selve kurset, ser vi nu nærmere på den enkelte skoles arbejde med at omsætte indholdet fra SIP til praksis.

I forbindelse med tilrettelæggelsen af SIP har det som beskrevet været centralt at indtænke, hvordan omsætning af viden fra kurset kan understøttes. Dog kan et kursus alene ikke levere alle forudsætninger for transfer, hvorfor der også ligger en opgave for skolerne med hensyn til at sikre, at den viden, de har fået på kurset, faktisk udmønter sig i praksisændringer. Forhold, der kan forventes at have betydning for omsætning, handler dels om forberedelse, dels om opfølgning og den generelle tilgang til – og prioritering af – omsætning af kursuselementer til praksis.

5.1 Forberedelse af og opfølgning på SIP

Dette afsnit vil belyse skolernes opfølgning på og videre arbejde med SIP.

I spørgeskemaerne udsendt umiddelbart efter afslutningen af kursusdagene SIP1-4 er der i forbindelse med nogle spørgsmål spurgt om deltageres forberedelse til SIP. Forud for hver enkelt SIP-kursusgang havde ministeriet udsendt information om, hvilken forberedelse deltagerne skulle gennemføre forud for kurset. Forberedelserne bestod fx i at medbringe en plan for skolens reformarbejde og beskrivelser af fagretninger, medbringe et foto af et læringsmiljø, der fungerer godt, og af et, der fungerer mindre godt, medbringe eksempler på undervisningsforløb og se nogle vodcasts som introduktion til dagens temaer. På nogle af kursusdagene blev skolen desuden bedt om at vælge et tema, skolen ville arbejde med på dagen, forud for kursusdagen.

I nogle af de spørgeskemaer, der er udfyldt umiddelbart efter afslutningen af en kursusdag, er der blevet spurgt om, deltagerne har gennemført forberedelsen. Til SIP1 blev skolerne blandt andet bedt om at medbringe en plan for skolens reformarbejde. I spørgeskemaundersøgelsen gennemført umiddelbart efter SIP1 angiver 86 %, at de har udarbejdet en implementeringsplan, hvoraf 16 % angiver, at den er udarbejdet i forbindelse med skolens deltagelse i SIP, og 70 %, at den er udarbejdet uafhængigt heraf (se appendiks).

Forud for SIP3 bestod forberedelsen i, at deltagerne skulle se intro-vodcasts om differentiering. Af spørgeskemaundersøgelsen gennemført umiddelbart efter SIP3 angiver 84 % af deltagerne, at de har set begge intro-vodcasts, mens 4 % angiver, at de kun har set den ene. Således er der 12 % af deltagerne, der ikke har forberedt sig forud for deltagelsen (se appendiks).

Disse to eksempler fra spørgeskemaundersøgelser gennemført umiddelbart efter de gennemførte SIP-kursusdage viser således, at en stor del af deltagerne i disse tilfælde har gennemført den forberedelse, som de er blevet bedt om. I begge tilfælde er der kun tale om 14-15 %, der ikke har gennemført den forventede forberedelse.

I spørgeskemaet, der er udsendt tre måneder efter endt kursusforløb, er lederne blevet spurgt, hvorvidt de fra ledelsens side har drøftet, hvordan elementer fra SIP-kurserne kan anvendes på skolen. 88 % af lederne svarer ja på dette spørgsmål (se appendiks). Nedenstående krydstabel viser sammenhængen mellem, om ledelsen har drøftet, hvordan elementer fra SIP kan anvendes på skolen, og i hvilken grad skolen har anvendt input fra SIP i arbejdet med at implementere er-

hvervsuddannelsesreformen. Tabellen viser, at der stort set ikke er forskel (1 procentpoint) på, om man fra ledelsens side har drøftet, hvordan elementer fra SIP kan anvendes, og andelen af ledere, der svarer, at de har anvendt input fra SIP-kurserne.

Tabel 11

Sammenhæng mellem, om ledelsen har drøftet, hvordan elementer fra SIP-kurserne kan anvendes på skolen, og i hvilken grad input fra SIP-kurserne er anvendt i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen.

		I hvilken grad har I på din skole anvendt input fra SIP-kurserne i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen?		
		I høj grad eller i nogen grad (%)	I mindre grad eller slet ikke (%)	Total (%)
Har I fra ledelsens side drøftet, hvordan elementer fra SIP-kurserne kan anvendes på skolen?	Ja (N = 105)	58	42	100
	Nej (N = 14)	57	43	100

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP.

Note: Spørgsmålet er kun stillet til personer, der har angivet, at de har en ledelsesmæssig funktion

Det er interessant, at det ikke ser ud til at have en betydning for anvendelsen af kurset, hvorvidt ledelsen har drøftet, hvordan elementer fra SIP-kurserne kan anvendes på skolen. En forklaring kan være, at det i spørgeskemaet ikke er defineret, hvordan en sådan drøftelse skal forstås, og der må derfor forventes at være store forskelle på, hvor dybdegående sådanne drøftelser har været, som ikke er synlige i disse spørgeskemadata.

Herudover er samtlige deltagere blevet spurgt om, hvorvidt de har deltaget i et eller flere møder på deres skole, hvor der har været inddraget elementer fra SIP-kurserne, hvilket 67 % af deltagerne svarer ja til (se appendiks). Dog er det i spørgeskemaet ikke defineret, hvordan elementer fra SIP skal inddrages, for at det tæller, og man må også her forvente en relativt stor spredning med hensyn til, hvordan denne opfølgning ser ud i praksis.

Som det fremgår af nedenstående tabel 12, er der forskel på, hvor meget skoler, der inddrager SIP på møder, oplever at anvende input fra SIP, sammenlignet med skoler, der ikke gør. Tabellen viser, at der blandt de deltagere, der svarer, at de har deltaget i møder, hvor der har været inddraget elementer fra SIP, er 68 %, der svarer, at deres skole i høj grad eller nogen grad har anvendt input fra SIP. Tilsvarende er der 25 % af de kursister, der svarer, at de ikke har deltaget i møder, hvor der har været inddraget elementer fra SIP, der i høj grad eller nogen grad har anvendt input fra SIP.

Tabel 12**Sammenhæng mellem deltagelse i et eller flere møder, hvor der har været inddraget elementer fra SIP-kurserne, og i hvilken grad skolen har anvendt input fra SIP-kurserne i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen**

	I hvilken grad har I på din skole anvendt input fra SIP-kurserne i arbejdet med at implementere erhvervsuddannelsesreformen?			
		I høj grad eller i nogen grad (%)	I mindre grad eller slet ikke (%)	Total (%)
Har du deltaget i et eller flere møder på din skole, hvor der har været inddraget elementer fra SIP-kurserne?	Ja (N = 153)	68	32	100
	Nej (N = 76)	25	75	100

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP.

Tabellen siger dog ikke noget om, hvilken vej kausaliteten går. Det er muligt, at skolerne faktisk får omsat input fra SIP til praksis, fordi de drøfter det på et eller flere møder og dermed fastholder de nye input, men det er også muligt, at de skoler, der vælger at tage SIP op på et møde efterfølgende, er dem, der i forvejen er positive over for SIP eller oplever at have fået et stort umiddelbart udbytte.

Som vi så i kapitel 3, er der relativt stor spredning med hensyn til, hvor stort et udbytte skolerne oplever at få af SIP, og det må forventes, at de skoler, der oplever et udbytte umiddelbart efter kurset, i højere grad vil opleve det som relevant at følge op end skoler, der ikke gør. Nedenstående tabel 13 viser sammenhængen mellem, i hvilken grad deltageren svarer, at SIP-kurserne samlet set har været relevante for skolens arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, og hvorvidt man har deltaget i møder, hvor der har været inddraget elementer af SIP. Det fremgår af tabellen, at der blandt dem, der har afholdt møder, er en større andel, der oplever, at SIP-kurserne samlet set i høj grad eller nogen grad har været relevante (65 %), end det er tilfældet for dem, der svarer, at de ikke har deltaget i møder (37 %).

Tabel 13**Sammenhæng mellem deltagelse i et eller flere møder, hvor der har været inddraget elementer fra SIP-kurserne, og i hvilken grad SIP-kurserne samlet set har været relevante for skolens arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen**

	I hvilken grad oplever du, at SIP-kurserne samlet set har været relevante for din skoles arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen?			
		I høj grad eller i nogen grad (%)	I mindre grad eller slet ikke (%)	Total (%)
Har du deltaget i et eller flere møder på din skole, hvor der har været inddraget elementer fra SIP-kurserne?	Ja (N = 151)	65	35	100
	Nej (N = 76)	37	63	100

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP.

Således indikerer de foregående tabeller, at de skoler, der har oplevet SIP-kurserne som relevante, i højere grad end øvrige skoler har afholdt møder efterfølgende, hvor elementer af kurset har været inddraget, og også i højere grad har anvendt input fra SIP-kurserne.

Deltagerne er desuden blevet spurgt, i hvilken grad de vurderer, at deres skole har prioriteret det videre arbejde med SIP tilstrækkeligt. Som det fremgår af nedenstående tabel 14, svarer størstedelen "i høj grad" eller "i nogen grad" på dette spørgsmål (56 %), mens 44 % af deltagerne svarer, at deres skole i mindre grad eller slet ikke har prioriteret det videre arbejde med SIP tilstrækkeligt.

Tabel 14
I hvilken grad vurderer du, at din skole har prioriteret det videre arbejde med SIP tilstrækkeligt?

	Antal	Procent
I høj grad	26	11 %
I nogen grad	102	45 %
I mindre grad	75	33 %
Slet ikke	25	11 %
Total	228	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og undervisere på erhvervsuddannelser om det samlede udbytte af SIP.

Det kan være svært at tolke disse besvarelser, da der kan være forskellige holdninger på en skole til, hvor meget der bør arbejdes med SIP, eksempelvis blandt ledere og undervisere. Dog indikerer den store spredning inden for besvarelserne, at der på nogle skoler ligger et potentiale i at understøtte omsætning af viden fra SIP yderligere for at få et større udbytte.

Kvalitative perspektiver

Af de kvalitative interview fremgår det, at der er stor forskel på, hvor meget den enkelte skole har gjort for at omsætte input fra SIP efterfølgende.

Med hensyn til skolens forberedelse til SIP fremgår det generelt, at deltagerne har gennemført den forberedelse, som de er blevet bedt om, forud for SIP. Dog fremgår det på tværs af interviewene, at deltagerne i mindre grad har gjort sig overvejelser – enten som enkeltperson eller som afdeling eller skole – om, hvad de har brug for eller forventer at få med sig hjem fra SIP.

Dog er der også deltagere, der beskriver, at de har holdt forberedelsesmøder forud for SIP-kursusdagene. En deltager beskriver det på følgende måde:

Vi havde jo haft nogle små forberedelsesmøder, også ift. de her opgaver, der var lagt ud, både små videoklip, der skulle ses, osv., men også for at drøfte tingene igennem, og kunne jo også se ud af den agenda, der var, at det var mest oplagt, at vi greb det an ift. at få vores grundforløbsprojekter tygget godt igennem.

Således er der deltagere, der udover den forventede forberedelse har prioriteret at overveje nøjere, hvordan skolen kunne få mest ud af deltagelse i SIP-kursusforløbet.

Med hensyn til skolens opfølgning på SIP har særligt to forhold har betydning herfor og vil blive udfoldet i det følgende. Det drejer sig *for det første* om oplevelsen af relevans og *for det andet* om ledelsesmæssig prioritering.

Som beskrevet tidligere er der stor spredning med hensyn til, hvor positivt deltagerne oplever kurset, og i hvilken grad de oplever at kunne anvende kurset i praksis efterfølgende. Af interviewene fremgår det, at de deltagere, der oplever et udbytte af kurset, gør sig flere overvejelser med hensyn til, hvordan viden kan omsættes til praksis, mens andre deltagere, der beskriver, at de har haft et minimalt eller intet udbytte, ikke vurderer, at det har været relevant at følge op.

Af interviewene fremgår det endvidere klart, at deltagerne oplever en presset hverdag, hvor det kan være svært at finde den nødvendige tid eller det nødvendige overskud til at følge op på SIP, når man kommer hjem. En deltager beskriver en oplevelse af at tage en masse med hjem om

teamsamarbejde og være "helt tændt, indtil vi ramte mandag morgen, så var det sgu glemt (...), der har bare ikke været tid til fordybelse". En anden deltager beskriver det på følgende måde:

Jeg synes også, at det druknede lidt i alle de der almindelige ad hoc-ting (...). Vi havde ikke tid til ude hos os at sætte os ned og tænke dybe tanker: 'Hvordan får vi implementeret det her?' Det var der overhovedet ikke tid til – det er gået tabt, og vi har ikke brugt det, overhovedet.

Således beskrives det i interviewene, hvordan det kan være svært at få tid til omsætning af SIP i en travl hverdag.

På tværs af interviewene beskrives det (som nævnt i afsnit 4.1.1) som positivt, at både ledere og undervisere deltager i SIP sammen, også med hensyn til det videre arbejde med at omsætte SIP. En deltager beskriver, hvordan det er centralt på SIP, at både ledere og undervisere skal bære det videre, og deltageren beskriver, hvordan hun oplever, at det giver anledning til en "ansvarsdeling" mellem undervisere og ledere. Det er en pointe, blandt både ledere og undervisere, at det ofte er en fordel med hensyn til at nå ud til de øvrige undervisere, at også undervisere har deltaget i kurset. Som nævnt i afsnit 4.1.1 er det følgelig også af stor betydning for karakteren af en sådan opfølgning, hvordan deltagerne i SIP er udvalgt på den enkelte skole.

Det er dog også en central pointe – blandt både ledere og undervisere – at det er helt afgørende, hvordan ledelsen prioriterer det videre arbejde med SIP. I det kvalitative datamateriale beskrives det generelt, at det er afgørende, at ledelsen skaber tid og rum til at følge op på input fra SIP, hvis de skal føres videre. Nogle deltagere beskriver, at opfølgning og det videre arbejde med SIP sker i de tilfælde, hvor ledelsen afsætter tid og har fokus på, hvordan en sådan opfølgning skal ske.

På tværs af interviewene giver deltagerne udtryk for, at læring fra kurset går tabt, hvis ikke ledelsen har afsat tid til opfølgning. En leder fortæller:

Hvis man overhovedet vil implementere nogle af de ting, man har sat sig for undervejs i SIP, så er man jo nødt til at arbejde med det kontinuerligt (...) Hvis der ikke er en pædagogisk ledelse, som sætter en dagsorden for nogle møder eller i gang sætter et projekt eller sætter nogle folk til at arbejde videre, så sker det ikke ad sig selv. Det sker måske hos sig selv hos nogle enkelte undervisere, som de selv synes i deres egen undervisning. Men hvis det skal ske for en hel skole, så er der i hvert fald nødt til at være ikke bare en ledelsesmæssig vilje og opbakning, men også en konkret ledelsesmæssig indsats.

Der er deltagere, der beskriver, hvordan ledelsen arbejder med at udbrede SIP på skolen, mens andre beskriver, hvordan input fra SIP på initiativ fra ledelsen bringes videre i de konkrete arbejdsgrupper, hvor det opleves som relevant.

Blandt deltagerne er det et generelt perspektiv, at når der ikke afsættes tid af ledelsen til en generel opfølgning, bliver det op til den enkelte deltager at vurdere, hvad der er relevant at tage med i andre sammenhænge. En deltager beskriver, hvordan man "plukker lidt til sig selv", og en anden, hvordan der ikke følges op systematisk, men at man "bruger det, man lige kan se virker". En anden kursist beskriver, hvordan det desuden er en udfordring at sortere i, hvad man præsenterer for sine kolleger, når alle har travlt.

5.1.2 Opsamling

Det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen, at størstedelen af deltagerne (85-86 %) angiver, at de har gennemført den forberedelse, de er blevet bedt om, forud for kursusgangene SIP1 og SIP3.

Også af de kvalitative interview fremgår det på tværs af interviewene, at deltagerne har gennemført den forventede forberedelse, men også, at dette ikke for alle deltagere har givet anledning til, at den enkelte eller skolen har gjort sig større overvejelser om, hvad dette giver anledning til, at de har behov for at tage med sig fra et kursus som SIP. Nogle skoler har dog taget initiativ til at afholde møder med henblik på at rammesætte skolens forventninger til kurset.

Det fremgår desuden af spørgeskemaundersøgelsen, at der er stor spredning med hensyn til, om skolerne følger op på den viden, de har fået på SIP, og hvor systematisk og strategisk den inddrages i det videre arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at størstedelen af lederne (88 %) har drøftet med ledelsen, hvordan elementer fra SIP kan anvendes i skolens videre arbejde med at implementere erhvervsuddannelsen, men den viser også, at en sådan drøftelse ikke har stor betydning for, om skolen anvender input fra SIP i implementeringsarbejdet efterfølgende. Derimod viser spørgeskemaundersøgelsen, at blandt dem, der svarer, at de har deltaget i et eller flere møder, hvor der har været inddraget elementer af SIP (67 %), er der en større andel, der svarer, at skolen anvender input fra SIP, sammenlignet med blandt de deltagere, der ikke har deltaget i møder. Derudover viser undersøgelsen også, at der blandt dem, der har deltaget i et eller flere møder, er en større andel, der svarer, at SIP-kurserne samlet set har været relevante for skolens arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen.

Af de kvalitative interview fremgår det, at der er stor spredning med hensyn til, om og hvor meget skolerne har fulgt op på input fra SIP. Et forhold, der beskrives som væsentligt, er, hvor relevant indholdet opleves, da travlhed i hverdagen betyder, at viden hurtigt bliver glemt, hvis den ikke opleves som væsentlig nok til, at der bliver fulgt op. Herudover er det et væsentligt perspektiv, at ledelsens prioritering med hensyn til at sikre tid og rum til opfølgning er afgørende for, hvordan input fra SIP anvendes efterfølgende. Det er en pointe, at der er forskel på, om ledelsen prioriterer og afsætter tid til opfølgning på SIP. Nogle deltagere beskriver, at viden på ledelsens initiativ deles bredt på skolen eller i relevante arbejdsgrupper, mens andre beskriver en oplevelse af, at det er op til den enkelte at tage SIP med videre i de relevante fora. Således synes ledelsens tilgang til opfølgning på og udbytte af SIP at have stor betydning for det videre arbejde med anvendelse af SIP.

6 Opmærksomhedspunkter i forbindelse med fremtidige kursusforløb

Dette kapitel har fokus på at skitsere nogle forslag til, hvordan man kan styrke fremtidige kursusforløb, som har til formål at understøtte skoleudvikling på erhvervsuddannelserne.

Som det fremgik af indledningen, var intentionen med SIP-kursusforløbet at bidrage – via inspiration og konkrete redskaber – til at sikre en udvikling, der er relevant, målrettet og brugbar for den enkelte skoles konkrete udviklingsarbejde med erhvervsuddannelsesreformen. Som analysen har vist, har det samlede SIP-kursusforløb levet op til dette formål på flere måder.

Evalueringen viser, at deltagerne generelt oplever at få et udbytte af SIP, og det beskrives, hvordan det fx spænder vidt, fra at den enkelte deltager er blevet afklaret med hensyn til, hvordan bekendtgørelsen skal læses, til at deltageren har fået input til planlægning af nye aktiviteter eller kvalificering af eksisterende praksis og fx undervisning. Således har SIP-kurserne for *nogle* skoler – som intenderet – bidraget til skolernes udviklingsarbejde i forbindelse med implementeringen af erhvervsuddannelsesreformen, mens dette bidrag for *andre* skoler har været mindre. Evalueringen viser en spredning med hensyn til, i hvilken grad skolerne oplever at kunne anvende input fra SIP-kurserne i forbindelse med deres skoles arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Spredningen i deltagernes syn på anvendelse kommer fx til udtryk, når 2 % af deltagerne svarer, at de i høj grad har anvendt input fra SIP-kurserne i forbindelse med implementeringen af erhvervsuddannelsen, mens 51 % svarer "i nogen grad", 41 % "i mindre grad", og 6 % svarer "slet ikke".

I det følgende gennemgås konkrete anbefalinger til fremtidige kurser, der som SIP har til formål at understøtte skoleudvikling på erhvervsuddannelserne.

Skab mulighed for differentiering og valgfrihed på kursudagen

Spredningen med hensyn til skolernes efterfølgende anvendelse af SIP skal ses i lyset af, at deltagerne på kurset udgør en meget differentieret målgruppe med hensyn til eksempelvis skoletype, skolestørrelse, hvor langt skolerne har været med implementering af reformen, hvad skolerne er optagede af, og hvem og hvor mange deltagere den enkelte skole har haft med på kurserne.

Det er en pointe i evalueringen, at der har været udfordringer forbundet med at gøre SIP-kurserne relevante for alle deltagere. Fremover vil det derfor være vigtigt, at lignende kurser sikrer mulighed for undervisning, der tager højde for deltagernes forskelligartede behov, ligesom det bør overvejes at tilbyde valgfrihed med hensyn til modulernes temaer, så kurset opleves som relevant for alle deltagere. Af analysen fremgik det, at det fremmer omsætningen af input fra SIP, når indhold fra kurset spiller direkte ind i de temaer, skolen allerede er optaget af, og SIP dermed opleves som inspiration frem for merarbejde.

I forbindelse med fremtidige kursusforløb kan det overvejes, om man i endnu højere grad bør tænke i valgfrihed med hensyn til forskellige moduler – eller dele af kursusforløbet – som skoler kan melde sig til, afhængigt af hvad de er optagede af. Det kunne eksempelvis udformes således, at man deler et kursus i to hoveddele: én del, som er for alle, og en del, som er tilpasset den enkelte skoles ønsker og behov. En sådan opbygning vil give mulighed for, at man ved større seans-

cer for alle skoler kan formidle det indhold i kurset, der er gældende for alle, mens man på mindre hold har bedre mulighed for at målrette undervisningen efter skolernes behov i forhold til, hvad skolen er optaget af, men også fx i forhold til område, størrelse og timing i forhold til skolens udviklingsarbejde.

Hav fokus på en løbende rød tråd, og skab klarhed om kursets formål

Evalueringen viser, at det er centralt for skolernes udbytte af kurset og efterfølgende arbejde, at der kommunikeres tydeligt på kurset om formålet med kursusdagene samlet set såvel som den røde tråd mellem delene på den enkelte kursusdag. Deltagerne efterspørger desuden en klarere styring af kursusdagene for at sikre, at de forskellige aktiviteter bliver målrettede og ikke opleves som spild af tid.

På SIP-kurserne efterlyser deltagerne desuden en klarere formidling af, hvad det nye ved reformen er, hvordan det spiller ind på skolernes praksis, og hvordan SIP forbereder skolerne herpå. Deltagerne efterlyser en tydeligere formidling af, hvad det forventes, at de kan gå hjem og gøre anderledes på baggrund af SIP.

Derfor vil det være centralt i forbindelse med fremtidige kursusforløb at gøre målet med kurset tydeligt for deltagerne og italesætte, hvilke forventninger der er til de forskellige målgrupper (ledere og undervisere) under og efter kurset. Det kunne fx handle om, at undervisere og ledere kan forventes at agere forskelligt med hensyn til, hvordan skolen eller afdelingen i praksis skal forholde sig til en reformimplementeringsproces, som finder sted sideløbende med en kursusrække.

Understøt deltagerens omsætning af kursusindhold til praksis

Af evalueringen fremgår det, at det opleves som positivt, når der på SIP er fokus på, hvordan mere generelle kursusinput kan omsættes til praksis på skolerne. På SIP er der gjort meget for at understøtte skolernes omsætning, eksempelvis gennem støtte fra læringskonsulenter og sparring med andre skoler i forskellige konstellationer.

Det er en pointe i analysen, at cirka en fjerdedel af deltagerne ikke oplever, at SIP fører til ændringer i praksis, hvilket understreger, at der kan være udfordringer forbundet med at få et kursus som SIP omsat til praksis på skolerne.

Af analysen fremgår det, at deltagerne er positive med hensyn til læringskonsulenternes rolle på kursusdagene såvel som muligheden for at opnå afklaring vedrørende spørgsmål om bekendtgørelsen og sparring på egen praksis uden for kursusdagene. Dog kan der ligge et potentiale i at styrke en sådan sparringsfunktion yderligere i forbindelse med fremtidige kurser. Således efterspørger deltagerne eksempelvis øget tilgængelighed fra læringskonsulenterne og længere, mere dybdegående sparringsforløb.

Analysen viser desuden, at skolernes eget arbejde med at omsætte input fra kurset til praksis er af stor betydning for, om der bliver arbejdet videre med input fra kurset efterfølgende, ligesom en ledelsesmæssig prioritering er af stor betydning. Det kan overvejes i forbindelse med fremtidige kursusforløb, om man kan udnytte dette potentiale yderligere, eksempelvis ved at sikre, at skolernes forberedelse i tilstrækkelig grad lægger op til transfer, og ved at der på kursusdagen samles op på, hvordan kursets indhold kan relateres til skolens aktuelle behov og udfordringer. Herudover kan der i endnu højere grad lægges op til anvendelse af redskaber til opfølgning mellem og efter kursusgangene, som kan understøtte skolernes arbejde med at følge op på forskellige kursusinput uden for kurset.

Sammensæt kursusindhold med faglig tyngde og praksisnære eksempler

Det fremgår af analysen, at deltagerne vurderer faglige input som nyttige, og at det faglige indhold gerne må have en vis tyngde. Flere deltagere har således haft glæde af de oplæg, der havde fokus på den teoretiske side af den pædagogik og didaktik, der efter reformen forventes at præge skolernes arbejde.

Dog fremhæves det samtidig som afgørende for udbyttet, at deltagerne kan koble de forskellige input til deres egen hverdag. Dette kan sikres ved at anvende praksisnære cases, ligesom flere

deltagere har udtrykt sig positivt om oplægsholdere med tydeligt kendskab til og daglig erfaring med den erhvervsfaglige praksis. Derfor er det ligeledes en anbefaling i forbindelse med fremtidige kursusforløb at anvende oplægsholdere med stort kendskab til deltagernes hverdagspraksis.

Det fremgår ligeledes af analysen, at praksisnærhed opleves som væsentligt på tværs af de forskellige elementer i kurset – både med hensyn til, at de oplæg, der er på kurset, faktisk vedrører eksempler fra erhvervsuddannelsesområdet, og i forbindelse med cases og gruppearbejde.

En anbefaling til fremtidige kurser vil derfor være at prioritere rekruttering af oplægsholdere med praksiserfaring, ligesom det også fremover vil være centralt at inddrage praksisnære cases i den undervisning, der foregår på kurserne.

Skab et rum for sparring og vidensdeling

Af analysen fremgår det, at deltagerne er positive med hensyn til mulighederne for at sparre og vidensdele med andre skoler på SIP, da det opleves som inspirerende at høre om, hvordan andre deltagere arbejder med reformen, og hvordan de håndterer de udfordringer, de støder på i denne forbindelse.

Deltagerne fremhæver, at det er vigtigt med klare rammer for, hvordan vidensdelingen skal foregå på de enkelte kursusdage. Dette opleves som afgørende for, hvor udbytterig vidensdeling på tværs af skoler opleves. Herudover fremhæves det også, at skolesammensætning i de grupper, der skal arbejde sammen, har betydning for udbyttet. Der er dog forskelle blandt skolerne med hensyn til, om det opleves som mest udbytterigt at sparre med skoler, der ligner én selv, eller skoler fx fra et andet område, der står med helt andre udfordringer.

Evalueringen viser, at det ligeledes opleves som positivt, at der har været tid til refleksion med egne kolleger i en skolegruppe på kurset. For at sikre de bedste forudsætninger for vidensdeling internt på skolerne peger analysen samtidig på, at det er centralt, at den enkelte skole overvejer, hvad den bedst mulige sammensætning af kursusdeltagere er for skolen. Det handler både om den rette sammensætning af undervisere og ledere og også om at sikre, at de, der deltager fra skolerne, er i stand til at formidle udbyttet af de enkelte kursusgange til kolleger på skolerne efterfølgende.

I forbindelse med fremtidige kursusforløb bør der derfor være fokus på at sikre plads til, at denne vidensdeling kan ske både skolevis og på tværs af skoler. Det er vigtigt at have fokus på at sikre strukturerede rammer for vidensdelingen og nøje overveje sammenhængen mellem formål og sammensætning af grupper.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.